

ČTYŘICET ZLOSYNŮ A JEDNO NEVIŇÁTKO

Oldřich Daněk

Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko

Příběh o třetí sedmě druhé kohorty
královské gardy z roku nula

Oldřich Daněk

Znění tohoto textu vychází z díla [Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Orbis v Praze v roce 1966.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Oldřich Daněk: Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte původ-Nevyužívejte komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní](#).

Verze 1.0 z 17. 7. 2026.

OBSAH

OSOBY	6
1.....	7
2	28
3	46
4	71
5	83
6	96

*Zdá se mi, že úlohou dramatika je vybrat z daných situací tu,
která nejlépe vyjadřuje jeho vlastní nespokojenost, a představit ji
publiku jako problém, který stojí před svobodným člověkem.
Už nejsou „divadelní charaktery“, hrdinové jsou svobodní lidé v pasti –
jako my všichni. Jedinec si jen může vybrat východisko... jedno...
jemu vlastní... Tvoře své vlastní východisko, tvoří sám sebe.
Člověk, to je ustavičné tvoření sebe sama.*

J. P. Sartre

OSOBY

ZUPÁK, voják královské Herodesovy gardy

VLČÁK, voják královské Herodesovy gardy

ZRZEK, voják královské Herodesovy gardy

HLAVOUN, voják královské Herodesovy gardy

ŠLECHTIC, voják královské Herodesovy gardy

PUPKÁČ, voják královské Herodesovy gardy

PIŠIŠVOR, voják královské Herodesovy gardy

NÁMOŘNÍK, voják královské Herodesovy gardy

MATKA

DCERA

PRINCEZNA, později **KRÁLOVNA**

DŮSTOJNÍK

KNĚZ

VOJÁK

SOUDCE

1

Ještě za oponou se ozve: „Vztyk! Třetí sedma druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva ve stavu pohotovosti!“ – a pak teprv jde opona nahoru. Ubikace mužstva v Herodesových kasárnách, primitivní palandy, polooblečená jednotka stojí v pozoru, mezi nimi od jednoho k druhému přechází ZUPÁK. Nejbliž u dveří tmavý, štíhlý VLČÁK, cikánského typu, vypjatý jako struna. Nedaleko ZRZEK, hlavičku vysazenou jak fretka, stojí v pozoru, kterému nelze nic vytknout, ačkoli by se ZUPÁKOVÍ chtělo, ta vysazená hlava je mu podezřelá. PUPKÁČ s NÁMOŘNÍKEM stojí u palandy. NÁMOŘNÍK si sám prohlédne svůj postoj a sám uzná, že to moc nejde, tak si před ZUPÁKEM udělá pozor znovu. Pupkáč jenom víc vysadil pupek – a pod tichým úderem ZUPÁKA (je to zřejmě ZUPÁKOVŮ oblíbené gesto) se pokusí zas pupek zatáhnout, ovšemže marně. HLA-VOUN, plešatý vojín, nijak nepřipoutává naši pozornost. ŠLECHTIC hledí nevšímavě ZUPÁKOVÍ přes rameno. ZUPÁK mu sbírá neviditelnou smítku z oděvu – o něco elegantnějšího než u ostatních.

ZUPÁK: Náš milý Šlechtic se ráčil pokecat. Nejspíš hrachem od oběda. Hrách mu nebyl dost dobrý, že ano.

PIŠÍŠVOR, s přesně učesanou pěšinkou, pochopitelně pomenší, jak napovídá jméno, rovněž dost upraven v oblečení, alespoň proti ostatním. Ted' se velmi uctivě usmál.

Co se směješ?

PIŠÍŠVOR neodpovídá.

Kolikrát se tě mám ptát? Ukaž mi skříňku!

ZRZEK: On prosím myslel, pane poddůstojníku, že vy jste to myslel jako vtip, tak myslel, že by se hodilo, abyste měl ozvuk.

ZUPÁK: Abych měl co?

ZRZEK: Ozvuk. Jako že jsme pochopili ten vtip. Jako že zabral!

ZUPÁK: Nikdo se tě na nic neptal, Zrzek! (*Otáčí se znovu k PÍŠIŠVO-ROVI, když se ozve PUPKÁČ.*)

PUPKÁČ: On ten hrách opravdu vypadal jako... jako takovej vtip... bez pointy. (*Vyslovuje, jak se píše.*) A ta pointa u vtipu, pane poddůstojník – má bejt, pointa.

ŠLECHTIC: Taky to vůbec není hrách. Zásah nepřátelského meče, tohleto. (*Prohlíží skvrnu, označenou ZUPÁKEM.*)

ZUPÁK: Nebyl pohov! Jakého meče? Moh bys mně říct, jakého meče, když už leta máme římský mír?

ŠLECHTIC (*velice klidně*): V cvičné válce černých proti pruhovaným. Jak jste nám tak znamenitě velel, pane poddůstojníku.

ZUPÁK (*tenhle námět hovoru mu zřejmě není po chuti*): Třetí sedma druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva – volno. Nemyslete si, že jste tu na povalování! Pohotovostní četa musí být okamžitě připravena, kdyby zájem krále vyžadoval okamžitý zásah. A vy dobře víte, že taková poprava – to je, ani

se nenaděješ. Tak abych vás potom nemusel hledat po celých kasárnách! V Betlémě je bordel, my jsme si to sčítání lidu nevymysleli, ale když už to jednou je, tak to proběhne v klidu a za to odpovídá kdo? Královská garda a z gardy pohotovostní čtyři. Jasný? Jinak volno – ať žije Herodes král.

VŠICHNI: Ať žije Herodes král!

ZUPÁK (*už je na odchodu, ale ještě je mu něco podezřelého*): Co se tady děje? Že jako zdravíte jako na přehlídce.

NÁMOŘNÍK: My máme krále velice rádi.

ZUPÁK (*velmi nedůvěřivě*): Aha.

ZRZEK (*snaží se napravit nešťastný NÁMOŘNÍKŮV zásah*): Když vojna, tak pořádně, pane poddůstojníku.

ZUPÁK: To bych řek. Časem na to přijde každý. Udělat si svoje, pořádně, jako gardista. A co se toho hrachu týče, mně taky lezl krkem, nemyslete si. Ty svině od kuchyní sami si žerou, a na pořádného vojáka... Ať žije Herodes král.

Pozdrav byl neformální. ZUPÁK odchází.

HLAVOUN: Vlčák – za ním!

VLČÁK: Proč zrovna já?

ŠLECHTIC: Protože je na tobě řada.

VLČÁK: A na tobě není řada nikdy!

HLAVOUN: Šlechtic tě vystřídá, já za to ručím.

VLČÁK: Jenomže to říkáte vždycky a já jsem pořád jenom na hlídání.

PUPKÁČ: Tak jsme parta, né?

VLČÁK: Vy jste parta a já hlídám, tak je to.

HLAVOUN: Drž hubu a jdi hlídat, seš Vlčák, né? Šlechtic tě vystřídá, říkám ti.

VLČÁK: To rád uvidím! *(Ale jde přece jenom hlídat.)*

PIŠÍŠVOR *(usedl na palandu):* Já na to nemám nervy, snad jsme to ani neměli dělat, já teď z toho ani nebudu nic mít.

ZRZEK: Nebreč – vytáhli jsme tě z toho? Vytáhli. Tak!

PIŠÍŠVOR: A vždycky v mojí skříňce a víte, jak po mně jede.

ŠLECHTIC: Vaše skříňka, statečný bojovníku, je daleko nejvhodnější, protože jste si urval pro sebe tu největší, hodlaje si v gardě nakrást na celý zbytek života. Počítáte s dlouhým životem, velevážený, musíte nést následky.

NÁMOŘNÍK: Tydle frky Šlechtice já strašně žeru. Ty ne?

PUPKÁČ (*nevšímá si jeho otázky*): Tak co je, sakra? Dyť se tam zadusej a dušený já nerad.

PIŠIŠVOR: To není pravda – to s tou skříňkou, vy jste mi ji dali, já jsem přišel z vás poslední.

Nikdo si ho příliš nevšímá.

PUPKÁČ (*zajde ke dveřím skříněk a volá do nich*): Ještě chvílku!

ŠLECHTIC: To taky byla pěkná kravina, ctěný Nejvyšší námořníku, s tím, jak milujem krále. U námořnictva na to poddůstojníci skáčou?

HLAVOUN: Neber si krále do své špinavý huby! Předě mnou ne!

ŠLECHTIC: Nikdo ti tvýho Herodesa nebere, zvlášť ne v takovém horku.

NÁMOŘNÍK: Na moři máš všechno jiný. Tam když přijde hovadskej rozkaz z velitelský lodi, tak se vytáhnou na stožár značky „milujem krále“ a znamená to, že jako jo, ale každej na lodi ví, že to taky znamená, co nám můžou. Každě na lodi, rozumíte? Ono moře dá lidi dohromady.

Zvenčí se ozve hvízdnutí.

HLAVOUN (*který hlídal u dveří, se konečně obrátí dovnitř*): Je to dobrý, Vlčák má přehled přes nádvoří. Pusťte je.

PUPKÁČ (*PIŠIŠVOROV*): Kam se hrneš, co?

PIŠIŠVOR: Je to moje skříňka, ne? (*Ale ustoupí.*)

Pupkáč otevře PIŠIŠVOROVU skříňku a z ní vypadne zkroucená ŽENA, pohledná, kyprá čtyřicátnice.

MATKA: Vy taky s ničím nepočítáte! U lehký jízdy mají proražený tři skříňky dohromady, a dá se tam i natáhnout. A ještě se dá druhou stranou vylézt, kdyby tam někdo chtěl strkat nos. Kde je dcera?

Z druhé skříňky už vysvobodili i DCERU. Je to útlé děvčátko, které vypadá dost vylekaně.

(*Chechtá se.*) Ty seš z toho celá pryč, co? (*VOJÁKŮM.*) Ono se jí to ještě nikdy nestalo.

NÁMOŘNÍK: Dyť je jak králík! Bude přitom koukat po dveřích a nezastane svý.

MATKA: O tu se neboj, ta má moji školu. (*Obrací se k DCEŘI.*) Co? Tak řekni něco!

DCERA: Já se nebojím.

HLAVOUN: Ani mě, co? (*Chechtá se.*)

ZRZEK: Ani tady Pupkáče? Dyť seš jak třtinka!

DCERA (*v rozporu s obsahem dost nesměle*): To se teprve uvidí, jestli umí tím pupkem házet.

Všichni se řehní.

PIŠIŠVOR: Tak losujem ne? Pořád jenom řvete... Losujem o pořadí.

ŠLECHTIC: Já klidně počkám – vzdám se losování. Dal bych ovšem přednost mladší z obou krasavic, kdybyste neměli nic proti tomu.

HLAVOUN: Takovejch by bylo! Losuje se, hotovo!

MATKA: Vona ta praxe taky něco vydá, to vás ujišťuju.

ZRZEK: Taky trochu společensky, ne? Račte se znát vespolek?

PIŠIŠVOR: Na co znát, jaký znát! Losujem!

ŠLECHTIC: Naši hosté jsou ovšem známi po celém Betlémě...

MATKA: Hele, to vo dceři nemůžeš říct, vo dceři né!

PIŠIŠVOR: Dyt' je to zaplacený! (*Byl to výkřik trochu zoufalý. PIŠIŠVORVI se nelíbí to zdržování.*)

ZRZEK: No a nás – zná taky pomalu každej. Šlechtic tadyhle – se narodil bůhví komu a bůhví kde – ale komu čest, tomu čest, to se přece na něm hned vidí.

ŽENY přecházejí od jednoho k druhému, žertovně se uklánějí, někdo je plácne, někdo se sám uklání.

Hlavoun – úhlavní nepřítel a záhuba říše římské, jenom co to trochu půjde. Námořník se někde zlil v přístavu a loď ho tu zapomněla a on si div nevytahuje nad palandou plachty. Pišišvor je Pišišvor a Pupkáč je Pupkáč, to je na nich hned vidět, né.

PUPKÁČ: A Zrzek je Zrzek, to ani vidět nemusíte, to zrovna kopne.

PIŠIŠVOR: A na někoho zapomněl! Nejdůležitější v četě je kdo? Zrzek, kdo!

MNOZÍ (*najednou*): Pan poddůstojník!

PUPKÁČ: A na toho tedy zvlášť pozor, ten přehne každou ženskou, kterou potká, a ještě se jí pak pořád lítá ptát, jestli není v tom.

HLAVOUN: Von už dvacet let chce udělat fakana, do dneška se mu to nepodařilo a pořád si myslí, že za to můžou ty ženský!

PIŠIŠVOR: Tak to ne, to né!!

NÁMOŘNÍK s **MATKOU** *se totiž uchýlili na palandu.*

Losujem, tady jsou slámky!

NÁMOŘNÍK: Počkej! Ať zazpívaj. Nemusíš hned lézt na palandu.

PIŠIŠVOR: Jo – a tys mohl, co?!

NÁMOŘNÍK: Ať zazpívaj! Za takový peníze, ať je to s uměním, ne?

ZRZEK: Jestli teda uměj.

PUPKÁČ: To když Herodes stavěl divadlo v Damašku, tak nám tam přišly syrský ženský. Teda lidinky...

HLAVOUN: Drž hubu, zpívá se.

DCERA: Tak kterou?

MATKA *(vyhrabává ze skříňky nějaký strunný nástroj a bubínek pro DCERU)*: „Možná jsi žebrák“!

HLAVOUN: A to jo. To je ta nejpřípadnější písnička, co se dá o těchhle kasárnách zpívat.

PIŠÍŠVOR: Zpívat se může leckdy, ale kdypak sem zase dostanem ženský?

MATKA *(DCERĚ)*: Tak jedem!

DCERA *(zpívá)*:

Možná jsi žebrák
a možná padáš hlady,
leč kvůli ženským padaly i vlády.
Já nechci však, já nechci, já nechci,
by na mě padla vláda,
na to jsem ještě mladá,

jsi možná žebrák
a možná padáš hlady,
tak co kdybych tě nasýtila já.

Refrén se mění na pochod a zpívají ho všichni.

A tak pojd' a nebud' líný
a neboj se života,
nepůjdeš ty, půjde jiný,
půjde celá kohorta!

MATKA (*s gestem na všechny*): Která?

VŠICHNI: Druhá královské gardy Jeho Veličenstva!

MATKA: Kam?!

VŠICHNI: Na ni!

MATKA (*zpívá*):

Možná jsi mladý,
možná máš ideály,
však kvůli ženským padaly i vlády
a ideál, takovej ideál,
byť byl i trochu starý,
má ještě kypré tvary,
možná jsi mladý,
možná máš ideály,
tak co kdybych jím jednou byla já!

A tak pojd' a nebuď líný
a neboj se života,
nepůjdeš ty, půjde jiný,
půjde celá kohorta.

DCERA: Která?

VŠICHNI: Druhá královské gardy Jeho Veličenstva!

DCERA: Kam?

VŠICHNI: Na ni! (Zpívají.)

A tak pojd' a nebuď líný
a neboj se života...

VLČÁK (*vpadne*): Ticho! Jde Zupák!

HLAVOUN: Tak a fofr!

Ženské zase prchají do skříněk, jde to jak na drátku, vypadá to nacvičeně, takže když za moment vtrhne ZUPÁK, všechno je v pořádku.

VLČÁK: Pozor! Třetí sedma druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva ve stavu pohotovosti.

ZUPÁK: To vidím. Pohotovost by tu teda byla. Nebyl pohov! Tak vy si myslíte, že jsem idiot, co? Zrzek, co?

ZRZEK: Ne, prosím.

ZUPÁK: Co ne?

ZRZEK: Já si nemyslím, že byste byl... já si myslím, že jste bystrý poddůstojník.

ZUPÁK: Né? Ty si myslíš, že jsem idiot!

ŠLECHTIC: No – od něj to nemusíte zas brát tak vážně, pane poddůstojníku!

ZUPÁK: Držte hubu! Kde jsou ty ženský?! Pišišvor, otevřít skříňku.

Nikdo se nehýbá.

Mám ti to říct aramejsky?

PIŠIŠVOR jde volným krokem ke skříňce.

HLAVOUN: Ona mu, pane poddůstojník, přišla manželka s dcerou.

ŠLECHTIC: On byl jak známo v trestním oddílu, a tak moc málo užil rodinného života.

ZUPÁK (*sám přiskočí ke skříňce a otevře ji*): Tak matka s dcerou. To je tvoje rodina, Pišišvor, jo?

PIŠIŠVOR: Ano, prosím.

MATKA: Já už manžela neviděla, nepamatuju, pane poddůstojníku – a tady dceruška ho vůbec ani skoro nezná.

ZUPÁK: Tak to je dceruška, Pišišvor, jó? (*Rozchechtá se.*) No to se ti podobá, to je ti ouplně podobný, že ty máš takovou rodinu! Ticho!

Strnulost ostatních se totiž uvolnila jeho smíchem, všichni pochopili, že tohle jim snad projde.

Tak vy si myslíte nejenom, že jsem idiot, ale ještě buzerant?! (*Důvěrně.*) To nemůžete, chlapi, svému nejbližšímu představenému říct takle a takle? Myslíte, že já nemám pochopení pro mančaft? Že my jsme si nevodili holky na cimru? Jenomže vždycky o tom musel vědět kdo? Poddůstojník! A proč, Pišišvor?!

PIŠIŠVOR: Protože je to náš nejbližší nadřízený.

ZUPÁK: Správně, já z vás ještě tu pořádnou jednotku udělám. Jenomže, ženský, marná sláva, žádný teď hup na špek, nejdřív povinnost, potom zábava. Byly by tu nějaký popravy. Vlčák! (*Předává mu papyrus.*)

ZRZEK: Že se taky lidi nechaj vždycky chytit, když my máme službu, pane poddůstojník.

ZUPÁK: Jestli si myslíte, že já mám z toho radost, tak to se mejlíte.

MATKA: A to trvá dlouho, taková poprava?

ŠLECHTIC: Dáma má strach o výdělek, že ano.

HLAVOUN: Copak, to je našup. Mám to vzít na povel, pane poddůstojník?

ZUPÁK: Máme půlhodinku, začne se až potmě.

NÁMOŘNÍK: A proč potmě? To je vždycky to nejpitomější, to se třeba člověk ani netrefí...

ZUPÁK: Dobře, že to připomínáš, Námořník. Neříkejte mi, že jste se netrefili, posledně, já vás znám. Jenomže to se vám ta ženská líbila, měla pěkný todlencto, že jó – a říkali jste si „co bych to musel bejt já, ať ji cáknou beze mě“. Jenomže potom si to řekne každé a je z toho trapas a bengál s důstojníkem a celá paráda se musí opakovat a největší trapas pro koho? Pro toho delikventa. Teda delikventku. Sakra, chlapi, todle se dělá v pohotovostní tak první tejden – a vy už jste tu nějakéj pátek. Jak dlouho sloužíš, Pišišvor?

PIŠIŠVOR: Devátý rok, pane poddůstojník. Ale tři roky v trestním oddílu se mi nepočítají.

ZUPÁK: Devět let, z toho tři v trestňáku a nevíš co? Co nevíš, Pišišvor?!

PIŠIŠVOR: Já nevím.

ZUPÁK (*otočí se k DČEŘI*): Neví co?!

DČEŘE pochopitelně neodpovídá.

Že když si přivedou ženskou, musí to vědět, kdo?

DCERA: Pan poddůstojník.

ZUPÁK: Správně, budeš jmenovaná k naší jednotce. Vlčák, už jsi to vyluštil?

VLČÁK: Je to divný, pane poddůstojník.

ZUPÁK: Divný, jo? Rozkazům ty říkáš, že jsou divný?! (Rozeřve se.)
Rozkazům pro pohotovostní četu?!

VLČÁK: Je toho nějak moc, prosím.

ZUPÁK: Pro vojáka Jeho Veličenstva není nepřítele nikdy moc!
Osvědčit se proti silnějšimu, to má být sen, Vlčák, rozumíš?!
Sen! A jaký ty máš sny?

ZRZEK: Dyť ono jde jenom o popravy, pane poddůstojníku.

ZUPÁK: A co tím chceš říct, Zrzek?

PUPKÁČ: Že je to jako těžký, osvědčit se při popravách. Teda ne
že bysme se nemohli osvědčit, to né, ale ono ty popravovaný
nemaj jaksi tu možnost, pane poddůstojníku.

ZUPÁK: Když je ti tak líto tý možnosti, Pupkáč, tak ji budeš mít. Ty
lumpy musíme nejdřív chytit. Jasný? Proto se čeká na tmu.
Ve dne to nevypadá dobře, tahat lidi z baráků a rozbíjet jim
hlavy.

HLAVOUN: Tak todle teda, pánové, za půl hodiny nestihnem.

MATKA: No a nebylo by lepší, abysme přišly zítra?

NÁMOŘNÍK: Kušuj, buď ráda, že to dopadlo.

ZUPÁK (*oběma ženám*): Ted' ani hnout! Slyšely jste tajný rozkaz, a když jde o tajemství, tak ženskejm já nevěřím, já teda ne.

VLČÁK: Ale to je jich teda opravdu moc. Já už napočítal dvacet, a to jsem tak v půlce.

HLAVOUN: No čtyřicet chlapů na jednu četu a to je ještě máme honit po Betlémě?

PUPKÁČ: Pánové, to je na nás habadůra vod šestý sedmy, vsad'te se! Ty hajzlové nám to nějak zařirovali...

ŠLECHTIC: Počkej, neřvi. Kdo jde s námi, pane poddůstojník?

ZUPÁK (*sám je tím zmaten*): Nikdo nic neříkal. Teda asi nikdo.

PUPKÁČ: No todleto přece není vůbec možný, sedm chlapů na čtyřicet, to už ani není poprava.

ZRZEK: Jó a potmě! To ještě připočtete ty, co popravíme omylem!

HLAVOUN: No a ještě připočítejte příbuzný. Voni strejcové a synáčkové nemaj rádi, když se jim morduje tatínek.

ZUPÁK: Královská garda se nedopouští omylů!

ZRZEK: To je teda normálka bitva, teda bitvička.

ZUPÁK: Kolik toho máš, Vlčák?

VLČÁK: Ted' jsem u třicet dva.

ZRZEK: A ještě to jde pořád?

VLČÁK: No jo.

ŠLECHTIC: Tedy, drazí spolubojovníci, to se zas na velitelství ráčili jednou pěkně seknout.

HLAVOUN: Jenomže my na to doplatíme.

ZUPÁK: Ale to je rozkaz samotného Jeho Veličenstva, říkali.

ŠLECHTIC: No tak se ráčilo seknout Jeho Veličenstvo.

ZUPÁK: Pozor!!

Všichni strnou v pozoru.

(ZUPÁK si moc neví rady, tak to chvilku trvá, než se zastaví před ŠLECHTICEM.) Cos to řeč?

ŠLECHTIC mlčí.

Tys to neřek, rozumíš?! Já jsem nic neslyšel. Slyšel někdo něco?!

Nikdo se pochopitelně nehlásí.

No tak.

ZRZEK: Jeho Veličenstvo přece neurčuje jednotku, která to má provést. To on to někdo zblbl... teda někdo se zmejlil ve štábu gardy.

PIŠIŠVOR: Tak to jistě tady taky Šlechtic myslel, že jo? Že jo, Šlechtic?

VLČÁK: Tak je jich čtyřicet. Moh jsem se zmýlit leda tak o dva.

HLAVOUN: No to teda vážně zblbli. To bych tam teda, pane poddůstojník, šel a řek bych – takhle se zajišťuje rozkaz Jeho Veličenstva? Jedna sedma na čtyřicet poprav?

PUPKÁČ: To on si tam někdo myslí, že už jsou chycený. Třeba neumí číst nebo si nevším, že se teprve musej chytit, to se stává.

NÁMOŘNÍK: Ba né, to bude kvůli šetření. Ono se teď prej má šetřit.

ZUPÁK: Když už se šetří na popravách, tak to už, pánové, jde s Judeou s kopce.

PUPKÁČ: Ba né, věřte mi. To on si někdo myslí, vemou si je po jednom svázaný z věže, jasný jak facka.

NÁMOŘNÍK: To taky není žádný šetření, já už jsem tady vysolil za ženský – a já říkal, nedávejme jim to předem, copak teď víme, jestli po takový noci vůbec budeme moct?

MATKA: Ty špinavče, já jsem mohla být u těžkooděnců dneska, kdo mi to nahradí?!

ZUPÁK: Ticho!

HLAVOUN: Co budem dělat, pane poddůstojníku?

ZUPÁK: Jak to – co budem dělat? Jak to?!

Všichni mlčí, až po chvíli se ozve PIŠIŠVOR.

PIŠIŠVOR: Vyplníme rozkaz Jeho Veličenstva do poslední písmeny, pane poddůstojníku.

ZUPÁK: No proto. Správně. Má někdo k tomu něco?

Nikdo nemá.

No proto! Ale když jste takoví poseroutkové, že se bojíte čtyřiceti neozbrojených chlapů...

PUPKÁČ: ... který můžou bejt taky po zuby ozbrojený...

ZUPÁK (*dělá, že si toho nevšiml*): ... tak já to jdu vyřídit.

PIŠIŠVOR (*velmi se toho bojí*): My jsme připraveni splnit rozkaz.

PUPKÁČ: Kdo je připravenej? Drž hubu.

ZUPÁK (*PIŠIŠVOROV*): Na tebe jsem zvlášť zvědavej, na tebe zvlášť. Si tě moc dobře všimnu při akci, jak seš připravenej plnit rozkazy. Já jdu. (*Ale odchází dost liknavě.*) Moc rád bych vás viděl, jak vy byste se odvážili jít se zeptat důstojníka. To se vám to žije, když za vás musí myslet a jednat kdo?

DCERA: Pan poddůstojník.

ZUPÁK: Správně. Hlavička. Vidíte? To by byl voják. Já jdu, dej to sem. (*Vzal rozkaz od VLČÁKA a konečně vyšel.*)

PUPKÁČ: Do hajzlu, máme my nějaký mládí?

PIŠIŠVOR: A já jsem tě, Šlechtic, tolikrát prosil, abys byl opatrnější, a tys tady div neřek, že Jeho Veličenstvo je... teda že se seklo, jsi říkal.

ŠLEHTIC: Slyšeli jste ho? On tady říká, že Jeho Veličenstvo je... cože je... cože je, jak jsi to říkal?

PIŠIŠVOR (*velice zoufale*): Ne ne, prosím vás, to nesmíte! Víte, že je to potom na mně a že se řekne, že mám na vás rozkladný vliv, protože jsem byl... tam.

PUPKÁČ (*chechtá se*): Lidi, já se pomínu. On prej má na nás rozkladný vliv.

PIŠIŠVOR: Ale říká se to, já vím, že to není pravda, ale ty víš, že se to říká.

HLAVOUN: Ženský, když nám to tak prošlo, na co čekáme? Ráno budem pěkně zmožený a ještě shora dolů od krve. Já nevím, jak vy, ale mně teda krev dost smrdí.

NÁMOŘNÍK: A že sis už nezvyk.

PUPKÁČ: Hlavoun má pravdu, losuje se, fofrem... Kde máš slámky, Pišišvor?

PIŠIŠVOR: Ani nevím.

ZRZEK: Ani neví! Dyť ses do toho hnál...

PIŠIŠVOR: Já teď nějak nemám náladu.

PUPKÁČ: Ty lidi dneska nic nevydržej. Jak jsou popravy, Pišišvor nemá náladu.

HLAVOUN (*směje se*): Čtyřicet zlosynů a jedno nevinátko.

ŠLECHTIC (*ukazuje na PIŠIŠVORA, pak se postaví do pozoru a karikuje ho*): Ale „vyplníme rozkaz Jeho Veličenstva do poslední písmeny“.

Všichni se chechtají.

Tma.

2

Rozsvěcuje se malý, ale slušně zařízený pokojík, Důstojníková ubikace v těchže Herodesových kasárnách. Před kusem střepe se šlechtí DŮSTOJNÍK, vždycky plivne do dlaně a uhlazuje nepoddajné vlasy. Dveřmi vklouzne hezké mladé DĚVČE, zřejmě z řádně bohatého nejbližšího okolí Herodesa krále, je krásná, a třebaže trochu posmutněle zkažená, skoro nepatří k tomuhle stárnoucímu seladonovi.

PRINCEZNA: Děláš se hezčí, koníku? Pomalu to začne být zbytečné, kštice valem řídne, že ano?

DŮSTOJNÍK: Tak jste přece přišla? Nevěřil jsem tomu.

PRINCEZNA (*jde dál, chová se tu velmi volně, časem se rozloží pohodlně na kobercích*): Já taky moc ne. Ale co dělat, co dělat, co dělat? Otrava v Betlémě – nezdá se ti? Jeruzalém byl lepší.

DŮSTOJNÍK: A... Caesarea?

PRINCEZNA: Co s Caesareou?

DŮSTOJNÍK (*trochu zmaten*): Myslel jsem... že si vzpomínáte... když se stavěl přístav...

PRINCEZNA: Na co? Herodes nám postavil přístav, co je na tom zajímavého?

DŮSTOJNÍK: Vy už nevíte nic... o jednom večeru na pláži...

PRINCEZNA: Tam bylo večerů... Ale povídej, koníku, třeba to bude zajímavé.

DŮSTOJNÍK: Myslел jsem, že jste dnes přišla právě proto.

PRINCEZNA: Kvůli Caesareji? Nevím, něco se mi motá, připomeň mi to, koníku. *(Potěšeně konstatuje.)* Ty nemáš rád, když se ti říká koníku, že?

DŮSTOJNÍK: Kůň je nejušlechtilejší zvíře, hned po člověku. *(A na- jednou zazní trochu jiným tónem.)* A mnohý kůň dokonce i...

PRINCEZNA *(vycítila ten ztajený útok – pobaveně se zvedne)*: Nu?

Chvilí se na sebe dívají, PRINCEZNA se vyčkávavě usmívá... ale i DŮSTOJNÍK se usměje, a tak se ta chvilka rázem uvolní.

Radši o Caesareji, koníku, ne?

DŮSTOJNÍK: Byla jste krásná.

PRINCEZNA *(zdůrazní ten minulý čas)*: Byla jste krásná – to nezní zvlášť dobře.

DŮSTOJNÍK *(pokládá za nejlepší přikročit k věci)*: Jste krásná. Jsi krásná. Voní ti vlasy – i kůže ti voní, možná palmou uprostřed pouště, palmou a pramenem. *(Polibek.)*

PRINCEZNA: O té tvé palmě v poušti si vyprávějí všechny ženské ode dvora, taky bys už mohl přijít na něco jiného.

DŮSTOJNÍK (*poněkud znechucen ji pustí*): Ale pochopte to – nejsem poeta, nedokážu si pro každou vymyslet něco jiného. (*Znovu se velmi profesionálně pokusí.*) Jedině u tebe je to pravda.

PRINCEZNA (*výsměšně*): Ano?

DŮSTOJNÍK (*teprv teď ho to napadne – a není to trik, řekne docela prostě – opravdu s údivem*): Vlastně mě to poprvé napadlo tenkrát – na pláži v Caesareji.

PRINCEZNA (*taky jinak*): Ano?

DŮSTOJNÍK: Ty se na to nepamatuješ?

PRINCEZNA neodpovídá.

(*DŮSTOJNÍK k ní přistupuje – pevně ji za ramena otočí k sobě.*)
Ty jsi taky příliš sama, vid'?

PRINCEZNA (*bez výčitky*): To bolí.

DŮSTOJNÍK: Já vím.

PRINCEZNA: Příliš často příliš sama. Tak už pusť.

DŮSTOJNÍK: Ne.

PRINCEZNA: Jinak to nejde dolů, koníku. (*DŮSTOJNÍK ji tedy pustí a ona si stáhne z ramen šál.*)

Zaklepání. Oba pohlédnou na dveře, PRINCEZNA si upravuje oděv, DŮSTOJNÍK je pochopitelně rozladěn.

Dále.

KNĚZ (*vejde*): Ať žije Herodes král.

DŮSTOJNÍK: Ať žije, ať je zdrav, ať mu slouží! Co byste rád, kněže?

KNĚZ hledí okouzleně na PRINCEZNU.

Jste přece kněz, ne? Nebo se mýlím?

KNĚZ: Kněz páté řady, prosím. Jsem tu nový. Pane důstojníku, mám být jménem chrámového synedria kněží přítomen dnešním výkonům trestu. Vy prý velíte popravám.

DŮSTOJNÍK (*velmi znechucen*): Ničemu nevelím, jaké popravy, co u toho chce chrámové synedrium?

KNĚZ: Přece pane, ke každé popravě...

DŮSTOJNÍK: Historka, kterou vyřídí poddůstojník, nic víc.

PRINCEZNA: Jsou nějaké popravy? Jak to, že to nevím? A říkala jsem jim, aby mi to vždycky řekli. Je to strašné, ty popravy. Jak někteří křičí... a někteří zas jdou, jako by se jich to

netýkalo. Já potom vždycky celou noc nespím, dokonce prý křičím ze spaní, a to už jsem vyzozorovala, že nejvíc je to vždycky právě kolem poprav. To musí být, koní... to musí být strašné, velet tomu, důstojníku.

DŮSTOJNÍK (*kupodivu se jeho znechucení přelévá na PRINCEZNU*):
Předpokládám, že se znáte.

KNĚZ: Já ovšem princeznu ano, z bohoslužeb...

PRINCEZNA: Já si vás pamatuji. Nebo ne? Teď nevím.

KNĚZ: Nejsem tu dlouho.

PRINCEZNA: K těm popravám – kdybych byla královnou, já bych to nedovolila, věřili byste? Já to prostě nemůžu vidět. Naštěstí Herodes je můj prastrýc, takže není naděje, že bych mohla být někdy královnou, naštěstí pro Judeu, myslím, protože ty popravy jsou přece nutné, ne? Všichni to aspoň říkají.

KNĚZ: Je to velmi smutné, ale je to tak.

DŮSTOJNÍK: Princezna chce ode mne koupit koníka. Velmi se jí líbí – a já jej nechci prodat.

KNĚZ: Promiňte, ale já nerozumím.

DŮSTOJNÍK: No to nevádí. Zkrátka, to nejsou normální popravy, vaší přítomnosti není třeba, učený pane.

KNĚZ (*tiše, ale pevně odporuje*): Pochopil jsem to jako rozkaz. Kdy začnete?

DŮSTOJNÍK (*pokrčí rameny, zdá se, že se smířil s kněžovou přítomností*): Říkal jsem už, že to vyřídí poddůstojník. Začne po setmění, to znamená brzy.

PRINCEZNA: Jenom mi řekněte, jak to, že to nevím? Já snad toho tajemníka budu muset nějak nechat potrestat, co říkáte? Kolik má být těch poprav?

DŮSTOJNÍK: Čtyřicet, princezno.

PRINCEZNA: Ne. Arabové nebo Egypťané? Nebo dokonce naši?

DŮSTOJNÍK (*dost surově*): Čtyřicet židovských novorozeňat, narozených během včerejší noci. Delikventi staří jeden den. Žádná podívaná, princezno.

PRINCEZNA: Jak to myslíš, koníku?

DŮSTOJNÍK: Že nepůjdou, jako by se jich to netýkalo, ani nebudou křičet nic zajímavého. Budou prostě jenom křičet.

PRINCEZNA: Nerozumím vám, důstojníku.

DŮSTOJNÍK: Obávám se, že prodej toho koně musíme projednat jindy. Kněz má právo použít místnosti důstojníka až do výkonu trestu. (*Nezastírá hrubost toho odmítnutí.*)

PRINCEZNA (*po chvíli*): Tak. A víte, že si myslím, že už toho koníka vlastně nechci? Rozmyslela jsem si to. Jednoduše rozmyslela, důstojníku. (*KNĚZI.*) Víte, že si vás možná přece jenom pamatuju? Obětujete s půvabem. Máte při obětech takové jisté něco... ano, pamatuji si vás.

KNĚZ: Děkuji vám.

PRINCEZNA (*zamává ručkou*): Ať žije Herodes král.

KNĚZ: Ať žije Herodes král.

PRINCEZNA (*se ve dveřích ještě zastaví – DŮSTOJNÍKOVÍ*): Mimo-
chodem – tenkrát v Caesareji mi s přílivem uplavaly sandál-
ky. Na to se zas nepamatuješ ty, vid'? Asi stárnem, důstojníku.
Už nám zbývá jen ta Caesarea. (*Odejde.*)

DŮSTOJNÍK (*po chvíli*): Posad'te se, učený pane. Venku ještě není
tma, máte čas.

KNĚZ (*po chvíli*): Promiňte, ale já nerozumím.

DŮSTOJNÍK: Ano, to už jste jednou říkal. A já jsem řekl, že to ne-
vadí.

KNĚZ: Asi nevíte, čemu nerozumím.

DŮSTOJNÍK: Je to tak důležité?

KNĚZ: Myslím, že je to moje povinnost, abych to řekl. Povinnost kněze.

DŮSTOJNÍK: Prosím, ptejte se. Čemu nerozumíte? A proč si myslíte, že já rozumím?

KNĚZ: Těžko hledám slova... ale... celý národ Judey by dal své poslední Herodesu králi a jeho blízkým. Své poslední, pane důstojníku, ano, jsem přesvědčen, že mám pravdu. A vy se přete s princeznou o cenu koně?

DŮSTOJNÍK: Svatá prostoto! Učený rabi – dal bych samozřejmě své poslední Herodesu králi i jeho blízkým, a kdybyste sem nebyl vlezl, tak bych dal dokonce své, abych tak řekl nejvlastnější, veleučený rabi! Protože princezna se se mnou přišla vyspat, jestli jste to náhodou nepochopil.

KNĚZ (*po chvíli*): Pak... pak ovšem lituji...

DŮSTOJNÍK: Nevím, proč vy litujete, to bych měl spíš já, ne? A to je to jediné, čemu jste nerozuměl? Jediné, co je vaše povinnost, abyste to řekl, přeucený exarcho?

KNĚZ: Neposmívejte se, pane. Jsem kněz páté řady.

DŮSTOJNÍK: Budte klidný, vím, koho tak svaté synedrium určuje k popravám.

KNĚZ: Jistě jsem neměl... nebylo jistě taktní...

Zaklepání.

DŮSTOJNÍK: Dál!

ZUPÁK (*vejde, zařve*): Poddůstojník třetí sedmy druhé kohorty...

DŮSTOJNÍK: Dost, stačí, neřvi. Co chceš?

ZUPÁK: Pane důstojníku, žádám o rozkaz, které sedmy půjdou s námi.

DŮSTOJNÍK: Jaké sedmy? Dostals rozkaz?

ZUPÁK: Dostal, pane důstojníku.

DŮSTOJNÍK: Tak odchod, je pomalu tma.

ZUPÁK: Já jenom... čtyřicet delikventů... když se budou bránit... chci říct, kdyby se spojili...

DŮSTOJNÍK: Tak si, pitomče, přečti, kdy se narodili, jestli si myslíš, že vás bude málo. To sis dokonce měl přečíst nejdřív, to je nejzajímavější na tom rozkaze, to z něj dělá historický rozkaz, rozumíš? Víš, co je to historický rozkaz? To je poslá-ní! Posvátný rozkaz, tady učený zástupce svatého synedria vám zvlášť svátostně požehná. Odchod!

ZUPÁK: Rozkaz – přečíst, kdy se narodili. Ať žije Herodes král!

DŮSTOJNÍK: Počkej – umíš číst?

ZUPÁK: Dva v jednotce umějí.

DŮSTOJNÍK: Vida. Tak ve třetí sedmě druhé kohorty dva umějí číst.

KNĚZ: Budu s nimi. Kdyby mělo dojít k nějakému omylu z neznalosti, tak tomu ovšem zabráním.

DŮSTOJNÍK: Zupák odchod.

ZUPÁK odejde.

KNĚZ: Neměl bych už jít rovnou s ním?

DŮSTOJNÍK: Jen se do toho tak nežeňte. Teď budou chvilku luštit rozkaz, potom pochopí a budou se o to chvilku hádat – a potom Zupák přijde hlásit odchod.

KNĚZ si zase sedl, DŮSTOJNÍK bloumá místností, maje vztek patrně na všechno včetně na sebe.

KNĚZ: Promiňte, prosím... osměluji se jenom proto, že se mi zdá, že vám není lehké...

DŮSTOJNÍK: Ujišťuji vás, že je mi báječně.

KNĚZ: Vy, pane... zdálo se mi to z vašeho tónu... vy pochybujete o tom rozkazu?

DŮSTOJNÍK: Hele, sedněte. Sedněte a sedte, učený pane. Já jsem voják – a voják, jak známo, nepochybuje o rozkazech. Pověďte si se mnou třeba o koních nebo o stavbě chrámu, ale rozkaz nechte stranou.

KNĚZ: Jak si přejete. Znovu se omlouvám, že jsem přišel... nevhod...

DŮSTOJNÍK: Neomlouvejte se.

KNĚZ (*po chvíli*): Je to zvláštní, často se modlím za Herodesa krále i jeho rodinu... jsou... jsou jakoby... daleko od nás, nezdá se vám? Jako krásné obrazy – nebo velkolepé sochy. A najednou je takové... takové milé, když pochopíte, že jsou také lidé, že?

DŮSTOJNÍK: Jestli mluvíte o princezně, tak... tak prozatím nemohu sloužit zprávami o její lidskosti. Snad později.

KNĚZ (*chvíli DŮSTOJNÍKA pozoruje, pak se zvedne a řekne tiše, napjatě*): Vy svou práci neděláte s přesvědčením, pane.

DŮSTOJNÍK (*dívá se na něj pobaveně*): Ale dělám ji. Proč, k sakru, po mně chcete, abych ji ještě dělal s přesvědčením?

KNĚZ: Protože jste důstojník královské gardy Jeho Veličenstva.

DŮSTOJNÍK: Ale to mi přece nemusíte připomínat.

KNĚZ: Jenomže garda není obyčejné vojsko, Herodes na vás spoléhá, garda je výkvět judejské síly!

DŮSTOJNÍK: Právem spoléhá, ne? Ostatně říkal jste, že je daleko od nás, krásný obraz, velkolepá socha. Jak víte tak dobře, na koho spoléhá?

KNĚZ: Nehněvejte se, pane, ale myslím, že není doba na výsměch.

DŮSTOJNÍK (*unaveně, trochu netrpělivě, rád by skončil už tenhle dialog*): Samozřejmě, je čas judejského nadšení. S nadšením a se zpěvem půjde teď banda největších vyvrhelů, co jsou ve výkvětu síly, jak jste ráčil poznamenat, popravovat novorozeňata. To není výsměch, upozorňuji, to je skutečnost.

KNĚZ: Promiňte – ale je to pro mě strašné zklamání. Byl jsem si vždycky jist, že když nikdo, tak tedy aspoň důstojníci gardy jsou pevní lidé.

DŮSTOJNÍK: Kněže páté řady, jste tak hloupý, nebo jste takový fanatik? Myslíte si, že vůbec někdo na světě, kromě šílenců a hovad, vám půjde mordovat malé děti s nadšením?

KNĚZ: Pochopte přece, že nechci nadšení pro tohle! Je ještě spousta zlých a nepěkných věcí, které se přesto musí udělat! Je nomže by vám mělo dávat sílu vědomí, proč se to dělá!

DŮSTOJNÍK: A vy víte, proč se to dělá?

KNĚZ: Jsem přesvědčen, že to ví Herodes král. A jsem si jist, že to pro něj nebylo lehké rozhodnutí, že vážil všechna pro i proti.

DŮSTOJNÍK: A miska „pro“ byla těžší. No co taky váží takové novorozeně?

KNĚZ (*vybuchne*): Já nemohu mlčet, pane důstojníku. Nemohu! Vy jste se narodil pěkně do čistého a žil jste čistounce. Já málem chcípl hlady ve špíně, ano, to se nedá říct jinak! Chcípl bych, kdyby král nebyl stavěl laodikijský vodovod! Já vím, co je špína v životě. A vím, že je někdy třeba krve – a mnoho krve – aby jí jednou neteklo ještě víc!

DŮSTOJNÍK: To se omlouváte přede mnou, nebo před sebou?

KNĚZ (*jako by vyrostl, má v sobě obrovskou sílu přesvědčení*): Neomlouvám se před nikým. Vy si myslíte, že můžete vyhrabat všechnu tu špínu v chlívě, kterému se říká život – a zůstat přitom čistounký? Vy si to opravdu myslíte?!

DŮSTOJNÍK (*po chvíli*): Jste výmluvný. Je dobře, že jste knězem.

KNĚZ: A nebyl bych, nebýt Herodesa krále. Nebylo by sčítání lidu, nestál by jeruzalémský chrám a město Sebasté a přístav Caesarea... co vám to budu povídat? Jste důstojník gardy Jeho Veličenstva.

DŮSTOJNÍK: Čerstvý z jeruzalémské chrámové školy, že?

KNĚZ: Ano, nejsem tu dlouho. Proč?

DŮSTOJNÍK: Ještě žádné nevinátko?

KNĚZ: Jak to myslíte?

DŮSTOJNÍK: Ani takové malilinké? Na někoho houknete, někomu se třeba jenom vyhnete... jsou všelijaká nevinátka, kněže páté řady. Někdy dokonce stačí jenom mlčet.

KNĚZ: Chcete tím říci, že jste už někdy... vědomě... nebyl spravedlivý?

DŮSTOJNÍK: Já... nejsem nevinátko, učený pane. A teď posílám nejhorší jednotku, co jich v gardě je, aby vymetla špínu v podobě kojeňátek. Vy jste přesvědčen, že Herodes ví proč. A nechcete to vědět vy?

KNĚZ: Myslím, jsem dokonce přesvědčen, že by to měli vědět všichni, kdo provádějí ten rozkaz.

DŮSTOJNÍK: A řekli to vám? Vy přece taky patříte k těm, kdo budou provádět rozkaz.

KNĚZ: Zjevně jsou nějaké důvody, proč to není možné zveřejnit.

DŮSTOJNÍK: Já vám to řeknu. Včera se stavili u dvora tři vznešení vandráci, jakých chodí po Judeji stovky. Věštili. Co by jinak dělali, celý svět ví, že u Herodesa krále se hodně dá na věštby a jasnovidce všeho druhu. Věštili, že se té noci narodí v Betlémě nový král. Svým způsobem ovšem úklad o trůn. A Herodes a jeho rada se může tisíckrát zabývat dobrými věcmi, jako třeba stavět vodovod nebo sčítat lid, ale když jde o trůn, o to, co mají pod zadkem, rozumíte, učený pane,

v tom okamžiku jde rozum stranou. Upozorňuji vás, jestli to budete chtít oznámit v radě, že všechno zapřu.

KNĚZ: Pane, jsem kněz, nejsem udavač.

DŮSTOJNÍK: Ta dvě povolání se nevylučují.

KNĚZ: Nejsem ovšem lhář. Jestliže se mě někdo zeptá na váš postoj, nebudu lhát.

DŮSTOJNÍK: No vidíte, to já zase budu. Řeknu, že jste si to všechno vymyslel. Komu budou věřit?

KNĚZ: Snad to nebude třeba. Snad se nikdo nezeptá, pane.

DŮSTOJNÍK: Doufejme. Lépe řečeno – doufejte. Ještě pořád se víc věří důstojníkům gardy – i když král dělá asi chybu. Našel by v knězi pevnější víru.

KNĚZ: Ano, pane. Já věřím a nestydím se za to. Věřím králi – a nevěřím vám.

DŮSTOJNÍK: Tak tak. A mohl byste mi říct jeden jediný rozumný důvod, proč mi nevěříte? Proč myslíte, že nemám pravdu s těmi vandráky a věštbou?

KNĚZ: Vždyť vy sám si nevěříte, pane! Sám si nejste jist, máte-li pravdu.

DŮSTOJNÍK: No to se podívejme! Tak já si nejsem jist!

KNĚZ: Kdybyste byl, nemohl byste přece provádět nespravedlivý rozkaz! Judea sbírá sílu pro boj s Římem. A vy přece musíte vědět, že by teď nebylo nic horšího než zjevná nespravedlnost, nic horšího pro Judeu i pro krále. Musel byste běžet do rady a volat – to není spravedlivé a my nesmíme udělat nic nespravedlivého, my máme pravdu, to Řím je krutost a nespravedlnost sama; my nesmíme připustit poskvěru na našem štítě, právě teď nesmíme, víc než kdy jindy! Vy byste to mohl udělat, jste důstojník gardy a byla by to vaše povinnost. Ale vy si nejste jist – a proto vám... ani já nemohu věřit, pane.

DŮSTOJNÍK (*zasmál se nepřiliš upřímným smíchem*): Tak takhle vy si představujete královskou radu.

KNĚZ: Můžete se mi smát, pane, ale jist si nejste. Kdybyste byl, nemohl byste přece – jít s klidným srdcem zabíjet nevinátka.

DŮSTOJNÍK: Nejdu je zabíjet, posílám tam jednotku.

KNĚZ: Ale to je přece totéž, dokonce víc.

DŮSTOJNÍK: Ne! Tohle neříkejte!

KNĚZ: Proč ne, pane?

DŮSTOJNÍK: Říkáte, že velím. Čemu? Co vím? Jaká je římská politika, jak se hýbají jižní kmeny, kdo byli ti tři, vy to víte? Vám to řekli? Tak čím si můžu být jist a čemu můžu velet, krom popravy, to se ví?

KNĚZ: Říkáte totéž co já, pane!

DŮSTOJNÍK: Ne tak docela. Jenže to nevadí, plním rozkaz a vy poskytnete útěchu. (*Náhle emfaticky zarecituje.*)

Co vůbec může malý šedý velbloud
na cestě k zemi Kanaan?
Jít s ostatními pěkně v houfu
a po zákonu karavan –

Znáte to?

KNĚZ: Neměl jsem, pane, čas na básně.

DŮSTOJNÍK: A jak je vidět, nevadí to.

Zaklepání.

Dále!

ZUPÁK (*vejde*): Poddůstojník třetí sedmy druhé kohorty...

DŮSTOJNÍK: Neřvi. Dobře, jděte. Tady kněz půjde s vámi.

ZUPÁK: Pane důstojníku...

DŮSTOJNÍK (*zařve*): Co ještě chceš – odchod!

ZUPÁK se nehýbá.

Tys neslyšel?!

ZUPÁK: Pane důstojníku, třetí sedma odmítá splnit ten rozkaz.

KNĚZ vstal, dojde k ZUPÁKOVÍ, nechápavě se obrátí na DŮSTOJNÍKA, který teprve po dlouhé chvíli vypukne v nepravdivý smích.

DŮSTOJNÍK: Ach, ti idioti!

KNĚZ: Prosím o dovolu, abych mohl jít spolu s vámi k vzbouřené jednotce.

ZUPÁK: Oni se nevzbouřili, oni jenom tenhle rozkaz...

DŮSTOJNÍK: Nespěchejte, kněže páté třídy. (ZUPÁKOVÍ.) Jdi, stav se v kuchyni, ať tam hned pošlou dva džbánky kořalky. Ne, řekni tři. Odchod, napijem se spolu.

ZUPÁK odejde.

Není třeba spěchat, učený pane. Ach, ti idioti.

Tma.

3

Ubikace mužstva, na stole stojí tři džbány, nikdo kupodivu u nich, mužstvo je roztroušeno po různých koutech místnosti.

MATKA: Tak... s váma nic nebude, jak to vypadá. Že bysme se... radši jako zdejhly.

Nikdo neodpovídá.

No z toho bude mazec, to je jasný... a ještě tu najdou nás.

ZUPÁK: Sedět! Znáte tajnej rozkaz, víte, co se tu... (*Trochu bezradně se motá místností, ztratil nit hovoru.*) Kluci... oni to berou jako vzpouru. Je tam kněz – a ten hned – vzbouřená jednotka.

Nikdo neodpovídá.

NÁMOŘNÍK (*zašel ke džbánům, jeden zvedl, ale zas jej postaví*): Ono bude lepší nechlastat, že jo.

PUPKÁČ: Pišišvor, ty seš posera... Jestli ti spadne srdce do gatí, Pišišvor, tak já ti za to ručím, tadyhle s Hlavounem, že ten trestnej oddíl byl ráj proti tomu, co tě čeká. Rozumíš, Pišišvor?! Ráj!!!

PIŠIŠVOR: Ale to přece nemůžou brát jako vzpouru, no že né? My jsme připravený plnit rozkazy, ale přece, tadyhle... mordo-

vat děti, to není pro gardu. To přece každéj musí uznat, že to jako není naše povinnost!

NÁMOŘNÍK: Teda na moři by to ani nešlo. Tam má každéj svý – a jinej mu do toho neleze...

ZRZEK: Taky na moři se neroděj děti.

NÁMOŘNÍK: A parta je tam vždycky. Posádka, mužstvo, jako jeden chlap.

PUPKÁČ: Chceš říct, že tady ne?

Pauza.

NÁMOŘNÍK: Na lodi je to jiný.

PIŠÍŠVOR: Co koukáte na mě?

ŠLECHTIC: Jsou to blbci. Copak takhle se to dělá? Kdyby vyhlásili, že si ty děti bere do opatrování, dostal by je všechny a potichu a ještě by mu matky líbaly ruce. Potom s tím někde nějaký ženský mohly udělat krátkej proces.

HLAVOUN: O kom to mluvíš?

ŠLECHTIC: To víš docela dobře. Já ten rozkaz nepodepsal.

HLAVOUN: Král o tom neví, na to dám krk.

ŠLECHTIC: Jo. On to podepsal naslepo, myslel si, že se jim přiděluje mlíko.

HLAVOUN (*tiše, velmi nebezpečně*): Říkám ti, že král o tom rozkazu neví. Král nedělá ze svý gardy řezníky!!

ZRZEK: Teď akorát je čas se hádat, teď jo! Můžem se z toho dostat jenom všichni, rozumíte? Slyšels mě, Pišišvor?

PIŠIŠVOR: Co porad na mě?! Dyť já... já bych ani nemoh! Když já si to představím...

MATKA (*DCEŘI*): Nic jsme neslyšely, rozumíš? Nic nevíme. Jsme tu na návštěvě, nic nevíme. Třeba to projde. Oni teď budou mít jiný starosti než zabývat se ženskéjma. (*PIŠIŠVOROVĚ*.) Ty musíš říkat, že jsem tvoje žena, rozumíš?

PIŠIŠVOR (*vybuchne*): Dejte mi pokoj! Dejte mi všichni svatý pokoj! Ty seš moje žena a máme spolu těch čtyřicet dětí, jestli chceš! Včera se narodily a já jsem jejich táta, jestli chceš! – Co pořád jenom já?!

ŠLECHTIC (*zastavil se před HLAVOUNEM*): Řekl bys mi, co seš jiného než řezník?

ZRZEK: Aby vás cholera, volí! Necháte toho?!

HLAVOUN: Jsem gardista Jeho Veličenstva – a vždycky jsem byl na to hrdej.

ŠLECHTIC: A když přišla na tebe řada, tak jsi zvedal kudlu! A vzdyc-
ky proti bezbrannejm, nebo aspoň většinou. Jakej je tady roz-
díl? Leda to, že jsou malé.

HLAVOUN: Tak ty seš ta krysa? A né Pišišvor! Tobě je to jedno, žád-
nej rozdíl, pravda?

ŠLECHTIC: Řek jsem, že nepůjdu – a nejdu! Mě jenom štve, vážený,
že kdyby se tu před tebe postavil král a řek: jdi, Hlavoune,
tak půjdeš a budeš dělat toho řezníka, ať žije král, s ním po-
razíme Řím! Kolikpak Římanů už jsi zabil, co?

HLAVOUN: Říkám ti, že král o tom neví. A jestli to bude potřeba,
tak projdu strážema a dostanu se k němu a řeknu – tohle,
králi, chtějí po tvý gardě.

ŠLECHTIC: Že už jich tolik prošlo těma strážema – a byli to vyšší
páni než zrovna voják z druhý kohorty.

PIŠIŠVOR: Hlídá Vlčák?

PUPKÁČ: Co?

PIŠIŠVOR: Jestli Vlčák hlídá, jestli už nejdou?

PUPKÁČ: Uklidni se, hlídá.

HLAVOUN: Jsem si tím jistej, že Herodes to neví. Slyšels jeho řeč
na den díkůvzdání?

NÁMOŘNÍK: Já se vám teda dívím. Podle mě je jasný, že všichni visíme, když nic horšího. Pěkně na ráhno, vedle sebe. To budete hned smířený, král nekrál.

PUPKÁČ: Poslali chlast, to je dobrý znamení. Chtěj to s náma zkusit po dobrém.

NÁMOŘNÍK: Jenomže to taky znamená, že to nepředali jiný sedmě a budou nás přemlouvát.

ZRZEK: Nejdřív po dobrým, to se ví, potom...

PIŠÍŠVOR: To by bylo nejlepší, kdyby to dali jiný jednotce. Je tu třináctá sedma a ve městě je celá šestá kohorta, proč by tohle musela zrovna pohotovost? No řekněte, proč zrovna my?!

HLAVOUN: Hajzle. Udělali z tebe pěknýho hajzla, v tom trestňáku.

PIŠÍŠVOR: Protože tohle nechci dělat, tak jsem...

ŠLECHTIC: Nemáte ideály, slovutný Pišišvore. To královský gardista Hlavoun se probije před krále a dosáhne toho, že rozkaz bude vůbec odvolán.

HLAVOUN: Drž hubu, říkám ti to po dobrém, ale naposled!

ŠLECHTIC: Ty to dokonce budeš muset udělat, protože jestli ten rozkaz neodvolají, tak to admirál vidí růžově, když říká, že budu viset. Pověšení je dost slušná smrt.

PUPKÁČ: Říkali jsme si... věděli jsme přece, co děláme. Esli si vzpomínám, řekli jsme si – i kdyby to mělo stát krk!

ŠLECHTIC: Jenomže to se líp říká, dokud nemáš na tom krku oprátku.

HLAVOUN: Říkám vám, že on je ta krysa, co nás zhoupne!

ŠLECHTIC (*leze na palandu*): Víš, co mně můžeš, jo?

ZRZEK: Tak už dost, sakra! Když nebudem všichni...

PUPKÁČ (*prerušil ho dost otráveně*): No jó, to už jsi říkal.

Pauza, někteří neklidně bloumají místností, věru že nevypadají pevně jako skála.

MATKA: Měli jste tam jít všichni, za důstojníkem. Měli jste mu to vysvětlit. Pan poddůstojník to tak dobře nemůže.

Teprve teď si všimnem, že PODDŮSTOJNÍK zalezl do rohu, sedí tam na palandě stranou všeho dění.

DCERA: To přece ani ten důstojník nemůže dělat rád, vidíte, že ne? Vidíte?

Nikdo neodpovídá.

VLČÁK (*vejde*): Jdou.

PIŠIŠVOR: Kolik je jich?

VLČÁK: Co – kolik je jich.

ZRZEK: No jestli vedou stráž.

VLČÁK: Jsou dva!

Uvolnění v jednotce, zatím tedy nedošlo k nejhoršímu.

ZUPÁK (*zvedne se*): To bude ten kněz. (*Motá se místností, mluví téměř plačtivě.*) A ty máš zas rozházenej pelech, Pupkáč, ani pořádek tu není. (*Rozkřikne se – ale i v tom je jenom zoufalá bezmoc.*) A já jsem vám to říkal! Říkal jsem vám to a... a teď je z toho průser! Aspoň si zastrč tu košili, Hlavoun! A baby do rohu!

Vejde DŮSTOJNÍK a KNĚZ.

Vztyk! Třetí sedma druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva a dvě prostitutky, který jsem tady načapal! Ihned jsem zavedl v tom směru řízení...

DŮSTOJNÍK: Stačí. Volno.

MATKA: Pane důstojníku, oni říkali, že to mají povolený, já bych sem jinak nešla, a dcera už vůbec ne, já jsem nevěděla, že mají pohotovost, to bych se neodvážila...

MATKA (*DCEŘI*): Tak popros přece taky, pan důstojník nám může odpustit, když bude chtít...

DŮSTOJNÍK: Říkám ticho! (*ZUPÁKOVÍ.*) Všechno slyšely, co? Byly u toho?

ZUPÁK: Ano, pane. Proto jsem je taky zadržel.

DŮSTOJNÍK si prohlíží od hlavy k patě DĚVČE.

MATKA (*ochotně*): Dcera, prosím. Třináct let, nedochůdčátko, ještě...

DŮSTOJNÍK: Nesmysl. Je jí nejmíň šestnáct. (*DĚVČETI.*) Tak co? Kolik?

DCERA: Já nevím. Matka říká třináct.

KNĚZ: Nestydíte se?

DŮSTOJNÍK (*volně se k němu obrátí*): To myslíte mě?

KNĚZ (*opravdu myslel DŮSTOJNÍKA, ale teď se obrací k mužstvu a říká, jako by se sám styděl*): Nestydíte se? Při pohotovosti, když celá zem na vás spoléhá...

PUPKÁČ: My jsme se styděli, prosím.

ŠLECHTIC (*tiše, ale výrazně*): Jenom při tom rozkaze jsme se styděli víc.

DŮSTOJNÍK: Hm. Vidím, že nepijete. Nechutná?

Nikdo neodpovídá.

KNĚZ: Smím, pane?

DŮSTOJNÍK: Jenom klid, učený pane, taky na vás dojde, jak to tak odhaduju. Tak co? Pohovořili jste si? Probrali ze všech stran? Snažili jsme se dát vám k tomu čas.

ZRZEK: Můžeme to vysvětlit, pane důstojníku?

DŮSTOJNÍK: Ne. Tady není co vysvětlovat.

HLAVOUN: Pane důstojníku, třetí sedma druhé kohorty žádá...

DŮSTOJNÍK: Třetí sedma jakékoli kohorty nemá co žádat! Všechny sedmy a všechny kohorty královské gardy plní rozkazy Jeho Veličenstva! Je to jejich povinnost a taky jejich čest.

Pauza.

HLAVOUN: My si myslíme, pane, že Jeho Veličenstvo o tom neví!

DŮSTOJNÍK: Tak. Já bych si s tebou tady nemusel nic vykládat, Hlavoun, ale když už jsme se, abych tak řekl, dostali do řeči, ten rozkaz podepsal sám Herodes král.

HLAVOUN: On podepisuje... jistě moc věcí. Mohli to poplést v písárně...

DŮSTOJNÍK: To jistě mohli. Tak dost. Vztyk! V řad!

Jednotka se seřadí.

(ZUPÁKOVI, který se taky zvedl.) Ty sed', na tebe to neplatí. (Přecházení chvíli před nastoupenými muži.) Ten rozkaz bude splněn. Neříkám, že je to rozkaz... (hledá tzv. lidové vyjádření) ... podle mého gusta, ale konečně, garda většinou nemůže dělat něco podle svého gusta. Třeba zvát si děvky, když je pohotovost. Chci tím říct, že... že se s vámi nikdo nehádá, že je příjemnější děti dělat než oddělovat. Jenomže garda co? Gardá plní rozkazy. A nebaví se o tom, jaké jsou to rozkazy. Třetí sedmo druhé kohorty, nikdo mi doposud neřekl, že jste měli nějaké... nějaké pochybnosti o rozkazu – a já to nevím. Takže k jeho splnění – dva kroky vpřed!

Nikdo z řady se nehne.

KNĚZ: Dovolíte, pane?

DŮSTOJNÍK: Ne, ne, ještě jsem s nimi neskončil. Taky uznejte, že by to s nimi bylo špatné, kdyby se podělali při prvním houknutí. To je garda, elita, abych tak řekl, dvakrát měř a pak teprve máchni mečem. Tak holoubkové – ty dětičky už jsou vlastně mrtvé, neprovedete vy, provede jiná jednotka. A kdyby neprovedla garda, tak vojáci, kteří budou moc rádi jmenováni gardisty, protože v gardě se občas žere hrách, a ne jenom boby. Tak ta novorozeňátka už máme jako mrtvá – a teď mi řekněte, proč se zrovna vám chce za nimi. A žádné pěkné čisté pověšení, to přece víte, jak se v královské gardě trestá vzpoura! Nebude lepší mít to radši za sebou a vrátit se tady k dámám? Kdo nechce chcípnout – dva kroky vpřed!

Pauza.

Já čekám! Já mám víc trpělivosti, než bych měl mít. Když si mám zvolit, jestli chcípnu ty děti, nebo já, tak to bych ještě pochopil, že se v někom bůhví co pohne. Ale tak to není! *(A najednou se rozzuří.)* Tak co tu, sakra, stojíte, idioti!! Dva kroky vpřed jsem řekl!

Pauza, pak VLČÁK postoupí dva kroky kupředu, řada se zavlní.

ZRZEK: Svině!

DŮSTOJNÍK: Kdo to řekl?!

Nikdo se pochopitelně nehlásí.

(Obchází v pozoru stojícího VLČÁKA – a v jeho slovech je najednou hodně smutku.) Nevěř jim. Nejsi vůbec svině. Jsi znamenitý voják a vzorný gardista, dostaneš metál za statečnost a budeš si moct vyřezat do svého bojového klacku maličkého človíčka, takhle maličkého, že ses účastnil betlémské akce. Vůbec nejseš svině, Vlčák, a kdo to říká, je svině sám a přijde katovi. Jdi, postav se támhle k Zupákovi. A napij se, jestli ti můžu radit.

VLČÁK se nehýbá.

KNĚZ *(došel k němu):* Pojdte. Každý ví, že je to pro vás osobně těžké.

VLČÁK se dá odvést.

DŮSTOJNÍK: No tak dál! Další novorozeňata se hledají. Já vím, je to těžké, rozhodnout se ve vteřině, udělat ty dva kroky do života. Tak to zkusíme naopak: Kdo se protiví rozkazu a chce chcípnout – dva kroky vpřed!

Chvilku to trvá, ale nakonec celá řada postoupí o dva kroky, jen PIŠIŠVOR se opozdil, ohlédl se po něm, ale on už přicupital. Chvíli tak stojí proti sobě, DŮSTOJNÍK neustoupil, jenom VLČÁK v rohu už to nevydržel.

VLČÁK (vybuchne): Kašlali jste na mě celou dobu! Vlčák vám byl jenom na hlídání! Hlídejte se teď sami! A hlídejte se moc dobře, já už vás nehlídám! Parta, co? Vždycky parta a vždycky beze mě! Tak teď taky beze mě, kašlu na tu partu!

KNĚZ: Tiše! Napijte se radši.

VLČÁK: Já nechci!

DŮSTOJNÍK: Tak parta, co? Jsou vaši, kněže páté řady. Zkuste to vy. Já už bych mohl leda zavolat strážní kohortu.

KNĚZ (tiše předstoupí před VOJÁKY): Volno... nemusíte stát v pozoru.

Neuposlechli, stojí zatím stále napjati.

Rozkaz, který jste dostali – je hrozný. A my to všichni víme. Rolník... seje a sklízí obilí – a je to krásná práce. Vy... válčíte, rvete se, zabíjíte – a víte nejlíp, že to není nic krásného. A přece to děláte. Proč? Odpovězte, nebojte se.

HLAVOUN: Pro krále – a proti Římu.

ZRZEK: Neodpovídej.

DŮSTOJNÍK: Ticho!

KNĚZ: Správně. A ne pro leccjakého krále. Pro krále Herodesa a proti... to snad není třeba říkat, všichni to víme – a ještě nedozrál čas vykřiknout to veřejně. A v téhle těžké situaci dostáváte přece mnoho rozkazů, které zdánlivě nemají smysl. Toto je jistě jeden z nejtěžších.

HLAVOUN: Vždyť to ani ještě nejsou děti! Ani děti ne!

KNĚZ: A vy si myslíte, že to pro krále bylo lehké?

HLAVOUN: Ten rozkaz nevydal král.

KNĚZ: Vydal, znám jeho podpis. A jestli král tak dobrotivý, tak velký, jako je náš, vydá tak strašný rozkaz, jestli dokonce nemůže vysvětlit těm, kdo ho mají provést, proč a nač je třeba právě tohle! – Kdo za tím vším může být, jestli ne Řím? Čí je to práce a čí způsoby, jestli ne Říma? Nevíme proč – a zdá se nám to strašné. Není to strašnější pro toho, kdo ví proč a nemůže to říci, musí jen spoléhat na ty nejvěrnější, na ty, co s ním jdou na život a na smrt, na svoji gardu, která se neptá proč a věří, věří velkou vírou tomu, jenž nikdy nezklamal? Král žádá po vás nemožné – ale ví, že to může žádat, že se může spolehnout – vykonají i nemožné. (*Stojí proti HLAVOUNOVI.*)

Pro krále a proti Římu, jsi říkal. Co pro to uděláš ty – obyčejný voják gardy?

HLAVOUN (*chraptivě po dlouhé chvíli*): Já... já půjdu.

ŠLECHTIC: Blbče! Pitomý blbče!!

DŮSTOJNÍK: Ticho!

ŠLECHTIC: Ty se probiješ ke králi, abys mu řekl, co se děje, co?

DŮSTOJNÍK: Říkal jsem ticho!

ŠLECHTIC: Já už přece mlčím, já už jsem svoje řekl, ode mě už nikdo neuslyší ani slovo.

HLAVOUN (*je temný, pomalý, stojí jako balvan*): Je za tím Řím, jinak to není možný.

DŮSTOJNÍK: To je náš římanobijce, důstojnosti. To se ví, nesmí se to říkat nahlas, ale před takovými se Řím jednou položí. (*Výsměch jeho slov je spíš trpký.*) Dokonce se proto vzdělává, naučil se tři slova latinsky, tak řekni, Hlavoun, zabrebenti nám tady latinu.

HLAVOUN: To já neříkávám.

DŮSTOJNÍK: Jenom se neboj, seš mezi svejma, Hlavoun, spust'. No tak!

HLAVOUN (*temně, neochotně*): Senatus populusque Romanus.

DŮSTOJNÍK: Prosím – a pak že jsou v gardě nevzdělaný hovada. Dva tady dokonce umějí číst. Ty ne, Hlavoun, co? Ty zrovna ne.

HLAVOUN: Já ne.

DŮSTOJNÍK: Ale co znamená Senatus populusque Romanus, to ví. No řekni, Hlavoun, ať to taky znají, přece si to neschováváš pro sebe.

KNĚZ (DŮSTOJNÍKOVÍ): Proč se vysmíváte, pane?

DŮSTOJNÍK: Já? *(Na chvíličku se zarazí, jako by se dokonce zastyděl, pak řekne bezbarvě.)* Nevysmívám se. Svěřoval se mi se svými znalostmi latiny.

HLAVOUN *(ačkoli už nikdo nenaléhá, začne sám):* Senatus – to je výběrčí daní... a ty druhý dvě slova znamenají četu těch zvířat, kapadockých vojáků.

DŮSTOJNÍK *(chtěl by to říct výsměšně, ale jaksi to nejde):* Zná. Vidíte, že zná.

KNĚZ *(velmi tiše, jemně):* Je to pravda, pane. Zním to taky tak.

DŮSTOJNÍK *(HLAVOUNOVI náhle smířlivě):* Jdi, napij se, budeš to potřebovat. Tak, kdo dál, začínám ztrácet trpělivost, jde to moc pomalu!!

ŠLECHTIC: Já třeba dál, teď už to půjde rychle. Pro Herodesa krále, kterej nemůže spát, jak se trápí!

DŮSTOJNÍK: Tak se mi to líbí. A ty urážky majestátu jsem neslyšel.

ŠLEHTIC: Já neurážím, já to myslím vážně.

DŮSTOJNÍK: Drž hubu, Šlechtic!

ŠLEHTIC: Nekřičte na mě! Nedržím hubu, ale jdu na správnou stranu, né? Nestačí to?

DŮSTOJNÍK *(maličkou chvilku se zarazí, jsou to skoro stejná slova, která říkal on sám KNĚZI; tak tedy řekne jenom suše):* Stačí. Další!

Nikdo nejde.

Námořník! Ty nevíš, kde je loď? Tam, kde je kapitán, je loď. Nechce se ti ještě někdy vidět moře? Ztratil jsi řeč, Námořník?!

NÁMOŘNÍK: Oni mě tu nezapomněli. Oni mě vykopli. Vykopli mě z lodi, kluci, námořníci, jako krysu.

DŮSTOJNÍK: Co mi to říkáš, já to vím. Víím, koho беру do gardy.

NÁMOŘNÍK: Já jenom... že jste na mě nepřišel... na prvního.

DŮSTOJNÍK: Přišel jsem na všechny.

NÁMOŘNÍK: Ale o mně jste už věděl, že... takoví, jako Vlčák se na lodi neudrží! Vykopnou je! Námořníci... uměj držet pohromadě.

KNĚZ: Oč vám jde? Můžem vám pomoci?

NÁMOŘNÍK (*jenom kývne hlavou, že ne... a pak teprv vybuchne*):
Každej někdy udělá něco, za co se v tý chvíli stydí, v tý samý
chvíli! Dal by rok života za to, kdyby ty dva kroky neudělal.
Každej! (*Přechází ke skupince poražených.*)

ZRZEK: Tak si to po námořnictvu ještě zopakuješ v gardě, co?

NÁMOŘNÍK (*mírně a klidně*): Ale nebyl jsem první, Zrzku. A já
bych moc rád... ještě viděl moře.

ŠLECHTIC mu podává džbán s kořalkou, ze kterého si sám vydatně
přihýbal.

DŮSTOJNÍK (*ke zbylým*): No tak, hněte se, nečumte.

PUPKÁČ: Když kluci myslej... Byli jsme dycky parta... a možná... je
to pravda... s tím Římem... (*Přechází také na druhou stranu.*)

DŮSTOJNÍK ho sleduje pohledem, pak se jenom mlčky obrátí proti zbylé
dvojici. Už je si svou věcí jist. Přechází kolem, zastaví se před ustraše-
nými ŽENAMI.

DŮSTOJNÍK: Dámy nepomohou? Zbyli dva nejstatnější kavalíři,
nebylo by jich škoda?

*Je to ovšem výsměch. ZRZEK a PIŠIŠVOR svalstvem oplývají nejmíň.
ŽENY se na něj mlčky dívají, teprve až se s pokrčením ramen odvrátil,
začne MATKA tichounce zpívat.*

MATKA:

A tak pojd' a nebuď líný
a neboj se života,
nepůjdeš ty, půjde jiný,
jiných celá kohorta.
Na koho?
(Až po chvíli dodá velice tiše.)
Na ně.

Tato scénka je přeexponovaná a lze ji patrně udržet jen při zcela určité atmosféře inscenace. Jinak je lépe výstup žen škrtnout.

ZRZEK: Že tu zbudem spolu, Pišišvor, to jsem si nemyslel. (Pokrčí rameny.) Prohráli jsme, já to uznávám. (Přechází k poražené skupince.)

PIŠIŠVOR: Lidi, prosím vás... vy tady o námořnících a o Římu... dyť si to představte, prosím vás, představte si to! Už jste viděli zrovna narozený dítě? Dyť je to červený, mokrý je to...

DŮSTOJNÍK: Tak Pišišvor nám zbyl. Právě Pišišvor! Trestňák ti byl málo?! A pustili tě podmínečně, ne?

PIŠIŠVOR (padne na kolena): Pane důstojníku, já bych ani nemoh, já bych tam nebyl nic platnej, i kdybych šel, pane důstojníku, já udělám, co mi rozkážete, jenom po mně nechtějte tohle...

DŮSTOJNÍK: Vztyk!

PIŠIŠVOR: Pane důstojníku...

DŮSTOJNÍK (popadne ho za límec a zvedne): Dva kroky vpřed!

PIŠIŠVOR opravdu prkenně udělá dva kroky a najednou se popadne za břicho, otočí se, uteče mezi palandy, vidíme jenom jeho záda, zachvívající se v křečích. DŮSTOJNÍK se na to chvíli divá, KNĚZ zašel mezi palandy k PIŠIŠVOROVÍ blíž... a pak se DŮSTOJNÍK obrátí ke skupince.

DŮSTOJNÍK: Zupák, ber si to na povel, odchod k splnění rozkazu, bez Pišišvora.

ZUPÁK dost mátožně vstává.

ZRZEK: Co se mu stane, pane důstojníku?

DŮSTOJNÍK: Komu?

ZRZEK: Rozhodli jsme se všichni – a on jediný vydržel. My musíme vědět, co se mu stane!

DŮSTOJNÍK: On vydržel tak, že támhle blíže. Takže to za něj musí vzít kamarádi s lepším žaludkem. Vráť se do trestňáku, to je všecko, když vás to uklidní. Jestli to ovšem nerozkecáte, co se tu dělo. Tak co je, Zupák?

ZUPÁK (dost mdle): Vztyk! V řad!

Četa, kromě PIŠIŠVORA, se zvolna řadí.

Pane důstojníku, poddůstojník třetí sedmy druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva žádá, aby byl zbaven hodnosti, protože odmítl velet svěřené akci!

Ticho, nikdo se nehýbá, jenom KNĚZ vyběhl od PIŠIŠVORA, ale i on teď jenom němě stojí... až po chvíli DŮSTOJNÍK si jde sednout za stůl, hlava jde do dlaní... a zase se nic neděje.

KNĚZ (po té dlouhé chvíli téměř zoufale): Vy si myslíte, že nám je lehkó?!

ZUPÁK: Ale vy tomu nemusíte velet, prosím.

DŮSTOJNÍK (rozesměje se): Nejzupákovitější zupák v celých kasárnách, není tu nikdo, kdo by žral vojnu víc. – Moh bys mi laskavě objasnit, jenom pro moji potřebu – proč?

ZUPÁK: Já... mám dítě, prosím.

DŮSTOJNÍK: No a? Všichni mají děti. Dítě, to je hned.

ZUPÁK: Já mám holčičku. Má dlouhý tmavý vlásy... skoro černý...

DŮSTOJNÍK (řve): Moh bys mi říct, co mají co dělat dlouhý tmavý vlásy s plněním rozkazu v gardě?!

VLČÁK: Není to vůbec pravda, pane důstojník, on nemůže mít vůbec děti, pořád to zkouší a žádný děti nemá! On lže, pane důstojníku!

DŮSTOJNÍK: Je to pravda?

ZUPÁK: Já mám holčičku. Prosím, abych byl zbaven hodnosti.

PUPKÁČ: Ale, pane důstojníku, my máme právo při takové akci na svého poddůstojníka.

ZRZEK: Kdyby s náma nešel, tak to by nikdo z nás nemoh, na to bysme měli právo!

ŠLECHTIC: Musela by to udělat jiná sedma, pane důstojníku!

Skupinka se rozvlnila i touhle prchavou nadějí.

KNĚZ (DŮSTOJNÍKOVÍ): Bojím se, pane, že tu akci musíte řídit sám.

DŮSTOJNÍK (*teprve po chvílce přijde na řešení*): Pišišvor!

PIŠIŠVOR *bledý, sotva se drží na nohou, vystoupí mezi palandami.*

Nemusíš vůbec sáhnout na meč, Pišišvor. Velíš akci. Jsi poddůstojník, rozumíš? Žádný gardista Pišišvor, co ho můžou za každou pitomost znovu poslat do trestňáku, jsi poddůstojník, zupák, docela jiný člověk. Převezmi sedmu, Pišišvor!

PIŠIŠVOR: Já... já že bych...

DŮSTOJNÍK: Převezmi velení, Pišišvor!

ZRZEK: To nemůžeš udělat!

DŮSTOJNÍK: Slyšels rozkaz? Převezmi sedmu!

PIŠÍŠVOR (*mátožnými kroky vyjde před jednotku*): Prosím vás...

DŮSTOJNÍK: Říkal jsem, abys velel!

PIŠÍŠVOR: V řad! Vztyk!

Jednotka sice vstává, ale spíš jako hradba proti němu.

(*Bojuje zoufale.*) Vy nevíte, co to je, být – tam! A to není spravedlivý! Vy nevíte, co to je, myslet jenom na to, až budete venku! (*Malinko před nimi couvá a pak zaprosí velmi úpěnlivě.*) Kluci, prosím vás...

DŮSTOJNÍK (*přihlížel němě, trochu posmutněle, teď řekne jasně, ale bez křiku*): Slyšeli jste rozkaz. V řad!

Jednotka se skutečně zformuje.

PIŠÍŠVOR (*velice tiše*): Děkuju vám, kluci... Do zbrojnice – v chod!

Zazněla tichá hudba, jednotka vykodrcá z místnosti.

DŮSTOJNÍK (*zašel ke dveřím a křičí za nimi*): A pošli mi stráž, poddůstojník! Stráž – tady pro otce! (*KNĚZI, který tam ještě pořád stojí, kývne ke dveřím.*) Račte, učený rabi. Ostatně nemusíte,

říkal jsem vám už, nejsou to žádné popravy a vyřídí to poddůstojník.

KNĚZ: Ne... já půjdu. Je to má povinnost, myslím.

DŮSTOJNÍK (*pokrčí rameny*): Když vás to těší...

KNĚZ (*uškĺbil se, jak by tohle mohlo těšit*): Někdo to dělat musí, tak proč ne já. Vždycky jsem si přál být na nejtěžším místě. (*Odchází, zastaví se ještě, jako by cítil nutkání se ospravedlnit, téměř vybuchne.*) Král nemá právo na slabost! V téhle době ne!

Nikdo nic neříká – a KNĚZ odchází.

DŮSTOJNÍK: Co vůbec může malý šedý velbloud na cestě k zemi Kanaan?

ZUPÁK (*zvolna se přiblížil*): Pane důstojníku, odpustte, že dělám těžkosti... je to poprvé...

DŮSTOJNÍK (*tiše*): ... a naposled. To přece víš.

ZUPÁK: Ano. Ale já mám holčičku, pane důstojníku. Vlázky jako len, dlouhý... světlounký... Věřte mi to, pane důstojníku.

DŮSTOJNÍK: Věřím. Možná že máš víc dětí, voják nikdy neví.

ZUPÁK: Možná. To by bylo dobře možný... možná, že je jich víc.

DCERA (*DŮSTOJNÍKOVI*): Pane... musel jste to udělat?

DŮSTOJNÍK: Ještě ty zase? Nemusel, ovšem že nemusel. Bylo deset způsobů, jak se tomu vyhnout. Tys přece taky nemusela na ulici, takys měla deset, dvacet způsobů, například chcípnout hlady, to je ten nejpravděpodobnější. Tak řekni, muselas na ulici?!

DCERA: Já nevím.

DŮSTOJNÍK: Zeptej se mámy, když nevíš.

DCERA: Ale já jsem tím ublížila jenom sobě, pane důstojníku.

DŮSTOJNÍK (*až po chvíli*): Dej mi pokoj.

MATKA (*chvíli bylo ticho – a najednou vybuchne*): No co! Třeba jim bude líp! Co vědí o světě? Nevědí vůbec, že je nějaký svět! Nevědí nic – a nic je nebolí – a bolet nebude. Znáám lidi, co by byli moc šťastný, kdyby vůbec nepřišli na svět, dost jich znám. Vůbec, rozumíte, vůbec nikdy nevidět tyhle skříňky... a ty chlapy... a ulici... a všechno.

Úder v hudbě.

DŮSTOJNÍK: Začali. Vzali to z kraje, hned od kasáren. Slyšíš, Zupák?

Všichni stojí nepohnutě, poslouchají, hudba zesiluje – i ZUPÁK nehnutě poslouchá, ale říká nahlas –

ZUPÁK: Ne. Neslyším, pane důstojníku.

Hudba hraje... sílí... všichni mlčky stojí.

Opona.

4

ŠLECHTIC, VLČÁK a NÁMOŘNÍK posedávají u stolu, PUPKÁČ se přehrabuje v bedně se svými věcmi. Má tam asi nože nebo co, tropí to hluk... a je to dlouhou chvíli jediný zvuk na scéně. Je ráno druhého dne. Mezi palandami se vypořádá bledý KNĚZ. Nikdo si ho nevšimá.

KNĚZ: Mohu někomu pomoci?

Nikdo neodpovídá.

*Nechce se někdo s něčím svěřit...? Myslel jsem... (Neví vlastně, co myslel... a tak se tam jen bezradně motá – a pak odchází.)
Kdyby mě někdo potřeboval, jsem v chrámu.*

Jeho odchod projde v tichu.

ŠLECHTIC (*velmi nevrle*): Co krámuješ, pořád?

PUPKÁČ: Ale hledám sandály. Teda sandály ne, sandály mám, jenomže už byly rozbitý. Tak koukám, jestli bych ten řemínek našel.

VLČÁK (*dosti úslužně, vůbec se snaží tak trochu zachovat náladu, jako by se nic nestalo*): Vždyť máš všechny řemínky.

PUPKÁČ (*prohlédne sandály na nohou*): Já si chci vzít starý. Teda jestli najdu ten řemínek.

ŠLECHTIC: Aha.

HLAVOUN (*vejde, nese pecen chleba, žvýká*): Vykrad jsem špajz. Bejci od kuchyně ještě chrápou, to se ví. Tak jsem to ukrad. Nemůžu za to, já mám hlad. Teda strašnej. (*Tázavě se otočí po ostatních.*) Nikdo jinej? Nikdo se nehlásí? (*HLAVOUN pokrčí rameny a tiše žvýká.*) Nemůžu za to, já mám hlad. Kde je Zrzek?

NÁMOŘNÍK: Ještě pořád u studny. Meje se.

VLČÁK: Má to zapotřebí.

HLAVOUN (*nepřátelsky*): Jak to myslíš?

VLČÁK: Jak to říkám. (*A po chvílce z ničeho nic vybuchne.*) Já jsem na žádný ani nesáh, sem tam jsem přidržel nějakou ženskou, to je všechno, to Zrzek se do toho hnal jako šílenec, má jich sám na svědomí nejmíň patnáct, já to nepočítal, ale nejmíň patnáct!

Zdá se, že si toho jeho výbuchu nikdo nevšimá, všichni mlčí.

ŠLECHTIC (*PUPKÁČOVI*): Nemáš tam opasek, v těch svejch krá-mech?

PUPKÁČ: Jenom provaz.

ŠLECHTIC: Dej sem. (*Sundává svůj opasek a hodí ho PUPKÁČOVI.*)

PUPKÁČ: Co s tím?

ŠLECHTIC: Co chceš. Třeba ho zahod'.

PUPKÁČ si opasek zkouší, ale je ovšem krátký, tak jej hodí k ostatním krámům do bedny.

HLAVOUN: Ví někdo něco o Zupákovi?

Nikdo neodpovídá.

Chlapi ze stráže by mohli něco vědět.

PUPKÁČ: Myslíte, že už s ním... něco dělali?

NÁMOŘNÍK: Sotva. V noci... Bude ve věži, nejspíš.

HLAVOUN: Neškodilo by mu propašovat kus chleba.

Vešel ZRZEK, všichni se po něm ohlédnout, ale mlčí – i ZRZEK mlčí, vylezl na horní palandu a natáhl se tam.

PUPKÁČ: Nemáš zbytečnej řemínek k sandálům, Zrzek?

ZRZEK: Nemám. Podívej se, ale nemám.

PUPKÁČ: Tak co bych se díval, když nemáš.

V chodbě se ozve hluk, objeví se tam několik VOJÁKŮ a PIŠÍŠVOR.

PIŠÍŠVOR: Já jsem byl jmenovanej poddůstojníkem a tohle je násilí proti nadřízenýmu! Rozumíte?! Já jsem poddůstojník!

VOJÁK: Nezlobte se, pane poddůstojníku, my máme takový rozkaz.

PIŠIŠVOR (*už v místnosti*): Vztyk! Povídám vztyk, copak mě neslyšíte?!

První se kupodivu rozhoupal ZRZEK a slézá z palandy – i ostatní teprve teď neochotně vstali.

Tady bude pořádek! Myslete si, co chcete, ale tady bude pořádek! Třetí sedmo druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva, z rozhodnutí velení gardy Jeho Veličenstva, z rozhodnutí velení gardy zůstáváme na ubikaci a já mám zůstat s vámi! Přestože poddůstojník nemusí bydlet s mužstvem, tak... tak já budu, než se to vysvětlí. Volno.

VOJÁK: Kluci, nedělejte blbosti, já prej za vás ručím. Tak my tu budem stát, aby vás nikdo neukrad. Prej kdyby někdo musel za potřebou (*ten výraz mu připadal velice směšný*), to je v rozkaze, takhle, tak stačí říct.

ŠLECHTIC: To nás jako račte hlídat i na hajzlu, jestli tomu dobře rozumím.

VOJÁK: No jó, je to tak. (*Zajde do chodbičky, občas tam dveřmi zahlédne někoho z VOJÁKŮ na hlídce.*)

HLAVOUN: Za co? Zatraceně, za co nás budou hlídat, my se uhlídáme sami, ne?

PUPKÁČ: Nejspíš, jak to tak odhaduju, se to rozkřiklo po Betlémě a moc lidí by nás rádo vidělo viset.

ŠLECHTIC: Na tebe by nebyl pěkný pohled, Pupkáč, na tebe sotva.

NÁMOŘNÍK: Taky by na něj muselo bejt lano, aby se neutrh.

PIŠIŠVOR: Počkejte, jak to myslíte? Jakýpak viset, cо?

ZRZEK: My nic nemyslíme, pane poddůstojníku.

HLAVOUN: Za nás myslí kdo?! (*Spolu s PUPKÁČEM.*) Pan poddůstojník!

PIŠIŠVOR: Co do toho mají co mluvit civilové?

ŠLECHTIC: Jestli jste si ráčil všimnout, pane poddůstojníku Pišišvore...

PIŠIŠVOR: To jméno si zakazuju!

ŠLECHTIC: Jestli jste si ráčil všimnout, pane poddůstojníku, tak jsme jim pomordovali potomky, takže že by se jich to netýkalo, to se jich zase týká.

PIŠIŠVOR (*velmi zmaten*): No jo, to jo. Ale jakýpak viset už zas? Kdo to vůbec řekl?

Nikdo se nehlásí, zase se všichni rozlezli po palandách.

PUPKÁČ: Ono je to krásnej pocit, bejt hlídanej. Hlídáný jsou jenom velice vážený lidi.

PIŠIŠVOR (*sedí sám u stolu*): Člověk si myslí... už seš z nejhoršího venku... a najednou... zas přijde něco jinýho... a zas... (*Najednou je v něm veliký, téměř plačtivý smutek. A jeho výbuch je otupen příměsí zoufalství.*) To snad je lepší bejt v trestňáku než dělat vám zupáka! Copak zupák není člověk?! Jenom proto, že chce mít pořádek?!

ŠLECHTIC: Zupák je ve věži. A dokud žije, nemáš to tak jisté, Pišišvor.

PIŠIŠVOR: A já nechci, aby ho zabili! Já přesto nechci... aby ho zabili! A nebojím se to říct! (*Ale přesto zajde ke dveřím, podívat se, kdo všechno to slyšel.*) Chvilí je zas ticho, vojáci si ho nevšímají.

NÁMOŘNÍK (*na palandě si pobrukuje*):

A tak pojd' a nebuď líný
a neboj se života,
nepůjdeš ty, půjde jiný,
půjde celá kohorta.

Poplašná fanfára v hudbě.

PIŠIŠVOR: Poplach! Vztyk! V řad!

Družstvo je vycvičené, skutečně se hnuli, všichni, a dost bystře oproti minulé letargii.

VOJÁK (*vejde*): Klid, kluci, to se vás netýká.

PIŠIŠVOR: To je poplach pro celou gardu!

VOJÁK: Jo, ale to se vás netýká.

PIŠIŠVOR: Tady rozhoduju já. Poddůstojník je povinen... já znám svý povinnosti.

VOJÁK (*vezme to služebně*): Pane poddůstojníku, dostali jsme rozkaz oznámit vám, že třetí sedmy druhé kohorty se gardový poplach netýká!

PIŠIŠVOR: A jakou ty máš hodnost, co?

VOJÁK: Sakra, jak už to mám říct?! Kluci, dejte si pokoj. My vás stejně nesmíme pustit.

Jednotka se zase rozchází, PIŠIŠVOR tomu připitoměle přihlíží.

PUPKÁČ: Garda táhne na Betlém, je to jasný. Je tam vzbouření proti nám.

NÁMOŘNÍK: Takže oni nás jdou vlastně chránit.

PIŠIŠVOR: Jak to proti nám? To uvidím, co dokážou, civilové proti gardě? Co si vůbec myslej v tom zatraceném Betlémě, že jsme to dělali dobrovolně?! Copak za to může garda?!

Na chodbě se ozvaly povely, vejde DŮSTOJNÍK.

PIŠIŠVOR (*huláká diskantem*): Vztyk! Třetí sedma druhé kohorty královské gardy Jeho Veličenstva nemohla se dostavit na gardový poplach.

DŮSTOJNÍK: Děkuji, volno.

PIŠIŠVOR: Hlásím, že jsme byli připraveni k poplachu...

DŮSTOJNÍK: Řekl jsem volno. (*Prochází místností, jako na začátku příběhu ZUPÁK, všichni mlčí... DŮSTOJNÍK se zastaví před ŠLECHTICEM, ukazuje na stejné místo jako předtím ZUPÁK.*) Tohle je krev?

ŠLECHTIC: Krev.

DŮSTOJNÍK: Vyčistit. (*Pokračuje ve své obchůzce, až se zastaví uprostřed místnosti.*) Dva z vás prý umějí číst. Kdo?

Nikdo neodpovídá.

Slyšeli jste mě?

PIŠIŠVOR: Tady Vlčák a trochu Šlechtic. Ale strašně jim to trvá, pane důstojníku.

DŮSTOJNÍK: Škoda. Tohle byste si měli přečíst sami. – Na nádvoří je teď shromážděna garda a čtou jim právě tento rozkaz, takže o nic nepřijdete, že nejste na poplachu. Je volno, říkal jsem, Pišišvor. Můžete se klidně posadit. (*Rozvinul papyrus, čte.*) Královská gardo, vojáci, lidé Judey. Patrně působením mocností

podsvětí dal se v poslední době Herodes král svěsti z přímé cesty a jeho bohu nemilé činy vyvrcholily dnešní noci, kdy z malicherného důvodu a podle nepříznivého postavení hvězd nařídil jedné z jednotek královské gardy vyvraždit čtyřicet nevinátek vesměs domácí židovské národnosti a jeho rozkaz byl vykonán. Již při prvních zprávách o popravách a z nich plynoucího pobouření betlémského obyvatelstva zděsil se patrně Herodes král vlastního činu a padl mrtev k zemi. Pod dojmem betlémského zločinu rozhodlo se velení gardy okamžitě popravit následníka trůnu, což se také stalo – a provolat královnou Judey vzdálenou praneteř Herodesovu, dosavadní princeznu, což se rovněž v ranních hodinách slavnostně uskutečnilo. Velení gardy zakazuje dále jakýkoli smutek po Herodesu králi a sdílí naopak s lidem celé Judey, Samařska, Idumeje a Galiley hluboký smutek nad osudem nevinných obětí betlémských. Jednotka gardy, která podle shodných svědectví provedla strašlivý rozkaz s nadšením a neúměrnou krutostí, bude co nejprísněji potrestána. Ať žije královna. Velení královských gard a nová královská rada. – To je všecko. Chce k tomu někdo něco říct? – Nikdo. *(Posadil se.)*

Všichni mlčí... v hudbě zdálky se ozve tichý ohlas motivu vraždění nevinátek, jak jsme jej slyšeli v závěru třetího obrazu, je to jen tichounké, brzy to mizí.

Já k tomu vlastně taky nic nemám. *(Odejde, na chodbě se znovu vzdalují povely.)*

PIŠÍŠVOR *(po dlouhé chvíli):* Lidi... lidi, rozumíte tomu?

ZRZEK: Provedla rozkaz s nadšením a neúměrnou krutostí. (*Velmi pomalu, velmi tiše.*) Moh by mi někdo říct, co je to úměrná krutost?

VLČÁK: Ta tvoje tedy ne, já jsem tě viděl a moc dobře jsem si tě všímal! Patnáct, nejmíň patnáct...

HLAVOUN (*strašně zařve*): Já tě zabiju. Dřív, než na to budou mít čas oni!

VLČÁK: No a co? Já už tě nehlídám, hlídají tě jiní. Hlavoun se na jednu odvrátí a pobíhá místností, nabit jakousi strašlivou energií.

ŠLECHTIC (*PUPKÁČOVI*): Mohl byste mi, vážený, vrátit ten opasek? Člověk s tím provazem jaksi nevypadá.

HLAVOUN: To o Herodesovi není pravda! Není to pravda, rozumíte!! Herodes byl pro Judeu...! (*Řval, vypadalo to, že se rozletí k velké řeči – ale jaksi to uvázlo.*)

ŠLECHTIC: Byl. To jste řekl správně, veličenstvo.

NÁMOŘNÍK: Tak teď se bude tahat na stožár heslo „Ať žije královna“. To bude jináč. Uvidíte, že to budou nějaký nový vlajky.

ŠLECHTIC: Tak co ten opasek?

PUPKÁČ: Aha, vidíš. (*Hrabe se v bedně.*)

PIŠIŠVOR: Jak... jak teď můžete... s opaskem... (*Pobíhá mezi ostatními, kteří si ho nevšímají. Pak najednou zařve.*) Vztyk... V řad!

Ale ani tohle se ostatních nedotkne, jen na něj všichni pohlédnou...

ŠLECHTIC: Nevyskakuj. Nevyskakuj, Pišišvor.

PIŠIŠVOR (*udiveně na ně hledí, pak se jaksi zlomí*): No ano, mám strach! A co se tomu divíte. Já už léta...

ZRZEK (*tiše, konejšivě*): No vidíš. Tak už ti to přestane.

PIŠIŠVOR (*už tomu sám věří*): A vy myslíte, že opravdu nás můžou...

PUPKÁČ: To máš jedno. Je to fuk. Třeba zejtra zas budem slavný, nebo za tejdén zas přijdou novorozeňata do módy a budem slavný... máš to jedno, ne? Nedaly by se ještě sehnat nějaký ženský? Já se na to včera tak těšil...

VLČÁK: Kdybych...

Všichni najednou se zastaví v pohybu a pohlédnou na něj.

... kdybych nebyl udělal ty dva kroky... vy byste nešli? Vy víte, co myslím.

PUPKÁČ: Máš to jedno, říkám ti, Vlčák. Tak by zas Herodesa netrefil šlak, je to fuk, všechno je fuk, Řím je fuk, ber to z tý lepší stránky, Vlčák. Ty ženský, to je jediná vážná věc. Ženská –

teda když je k světu... a židovky jsou... pánové, takový ženský
jako v Judeji...

PIŠIŠVOR (*náhle vyletí*): My přece musíme něco udělat!

NÁMOŘNÍK (*po chvíli*): A co?

PIŠIŠVOR: My musíme dokázat, že jsme se nemohli vzepřít králi!
Nemohli!

ŠLECHTIC: No to jsme zase mohli, dyť jsme to udělali.

ZRZEK: Jenomže se nám to krapítek nepovedlo.

VOJÁK (*vejde*): Kluci, nezlobte se, ale mám rozkaz dovést vás do
věže. Tak neblbněte a... a pojdte v klidu.

PIŠIŠVOR: Já jsem poddůstojník!

VOJÁK: No vidíš, tak to vem na povel. Ať se nemusíme prát, kluci,
dyť to nemá cenu.

NÁMOŘNÍK (*PIŠIŠVOROVÍ*): No tak. Tak už se neboj, Pišišvor.
Všichni na palubu.

Jednotka se skutečně zvolna řadí.

Tma.

5

Důstojníková místnost, vchází DŮSTOJNÍK. V rohu – nejspíš jsme je neviděli, protože tam sedělo bez hnutí... se zvedne DĚVČE. DCERA, ta, kterou už známe.

DŮSTOJNÍK: Ty jsi tady ještě?

DCERA: Ano.

DŮSTOJNÍK: Aha – já jsem ti nezaplatil.

DCERA: Ano.

DŮSTOJNÍK: Tak proč sis neřekla?

DCERA: Já jsem se bála, pane. Vy jste měl naspěch.

DŮSTOJNÍK: Ano. Když umře král, bývá naspěch. (*Platí.*) Proč jsi neřekla, že... že je to poprvé? Našla bys u dvora spousty lidí, kteří by ti dali trojnásobek. Já to nemám rád... nevím, co na tom mají.

DCERA: Já jsem to nevěděla, pane.

DŮSTOJNÍK: Cos nevěděla? Že je to poprvé?

DCERA: Ne. Že někteří u dvora... Já jsem se nikdy nepotkala s... s někým od dvora.

DŮSTOJNÍK: No vidíš. Když se něco dovíš, tak už je většinou pozdě. Vlastně je lepší radši se to nedovídat.

Vejde PRINCEZNA – teď už vlastně KRÁLOVNA, DŮSTOJNÍK si toho nevšimne.

Tak jdi už, zmiz! A hled', ať si tě nikdo nevšimne, je bílý den.

KRÁLOVNA: Myslíš si, že královna je nikdo, koníku?

DŮSTOJNÍK: Vaše Veličenstvo...

KRÁLOVNA: Máš možná pravdu, skoro nikdo. Není to podle předpisů, vid'? Asi vám nepovolují vodit si do kasáren ženské. Já to nevím, královna to nemusí vědět. Princezna to ovšem věděla, ne, že by na tom zvlášť záleželo, ale dávala si pozor, aby ji nikdo neviděl, krom obyčejných stráží. (*Obrátí se k DCEŘI.*) Ty se zase spíš musíš vyhýbat obyčejným strážím, co? No tak odpověz, jsi nemá?

DCERA: Ano, prosím.

KRÁLOVNA: No vidíš, přece jenom nejsi nemá. Ukaž se, ať vidím, komu dal koník přednost. Divím se ti, koníku. Co na ní vidíš? Uzounká ramínka...

DCERA zasykne a ucukne.

Copak? Bolí? Pan důstojník byl surový, že? Řekni, byl surový!
Nařizuji ti to, abys to řekla!

DCERA: Ne-ne, prosím. *(Neříká ovšem pravdu – a z její odpovědi to jasně plyne.)*

KRÁLOVNA *(dívá se na DŮSTOJNÍKA):* Tak. Jsem ráda, že to vím.

DŮSTOJNÍK: Vaše Veličenstvo, moje jednotka v téhle noci vraždila – a moc se jí do toho nechtělo. Já jsem je k tomu přinutil.

KRÁLOVNA: Takže kdybys jí zpřelámal ruce, bylo by to ještě málo, co? Kolik ti dal? Tak se proboha nestyď, kolik ti dal?!

DCERA otevře dlaň s penízem.

Dej mi to. Nepatří ti to. To patří mně.

DŮSTOJNÍK: Vaše Veličenstvo...

KRÁLOVNA: Patří to mně, říkám! Budu jej nosit, koníku... *(DCEŘI.)*
Kůň je prý ušlechtilé zvíře, věřila bys?

DŮSTOJNÍK: Vaše Veličenstvo... nemůžete to přece srovnávat! Nemůžete srovnávat lásku s obyčejnou lidskou potřebou!

KRÁLOVNA: Chcete tím říct, že jste mě miloval?

DŮSTOJNÍK: Kořím se vám a obdivuji vás.

KRÁLOVNA: To není totéž, položila jsem ti přímou otázku, koníku, odpověz.

DŮSTOJNÍK: Miloval a miluji.

KRÁLOVNA: Tak. Budeš to muset ještě mnohokrát opakovat. Když se něco moc často opakuje, člověk tomu nakonec věří. Opakovali mi do nekonečna, že ty popravy jsou zapotřebí a že jsou nutné pro sílu Judey, že by nás Řím docela zahltl, kdyby ti lidé žili. Teď se od rána říká, že nebyly potřebí a neměly nic společného s Římem. Je to moc krátká doba, ještě to málokrát opakovali, takže se skoro nechce věřit. Co říkáš ty, koníku?

DŮSTOJNÍK: Nic, Vaše Veličenstvo. Ve vaší přítomnosti jsem schopen vnímat jenom vás.

KRÁLOVNA: Skvělé! *(Tleská, ale DŮSTOJNÍK si pořád není – a z jejího tónu taky nemůže – být jist, jak to vlastně myslí.)* Po takové noci musí být skvělé mít vůbec někoho, u koho nemusíte myslet. *(DCERĚ.)* Co tu děláš, co tu ještě chceš? Utíkej, dej pozor na obyčejné strážce, na důstojníky nemusíš, na obyčejné strážce pozor! Co stojíš, povídám?! Otec tě zmlátí, žes nepřinesla peníze, co?

DCERA: Já nemám otce.

KRÁLOVNA: Tak matka, to je jedno. Nestůj a jdi. Jsou služby, za které se někdy neplatí. Anebo naopak, hlavou.

DĚVČE odběhne.

(Obrátí se k DŮSTOJNÍKOVĚ.) Co říkáš, koníku... za služby dnešní noci, jak bys ty měl dostat zapláceno?

DŮSTOJNÍK: Vaše Velič...

KRÁLOVNA: Neříkej mi tak! Ještě mi tak málo říkali. Ještě tomu vlastně nevěřím.

DŮSTOJNÍK: Plnil jsem rozkaz, Vaše Veličenstvo.

KRÁLOVNA: A věřil jsi mu? Řekni to mně, jenom mně. Ne královně, princezně třeba, představ si teď třeba pláž v Caesareji.

DŮSTOJNÍK: To sem teď nepatří.

KRÁLOVNA: Věřil jsi tomu rozkazu?!

DŮSTOJNÍK: Nejsem tu proto, abych rozkazům věřil. Já je mám plnit.

KRÁLOVNA: Tak jsi jej plnil s děvkou na polštářích. To se to plní! A byl jsi surový a omlouváš se, že jiní byli ještě surovější.

DŮSTOJNÍK: Před vámi nemám omluvy.

KRÁLOVNA: A před sebou?

DŮSTOJNÍK (po chvíli pokrčí rameny): Necítím se vinen.

KNĚZ (*vpadne*): Pane, musíme ihned... (*Spatří KRÁLOVNU.*) Pro-
miňte.

KRÁLOVNA: Jen pojdte dál, já vás tu přece nemohu překvapit, jste
tu na mě zvyklý.

KNĚZ: Hledají vás po celém paláci, Vaše Veličenstvo.

KRÁLOVNA: Vy taky?

KNĚZ: Jsem velice rád... že, že to můžu říct přímo vám. Jednotka, kte-
rá v noci provedla ten strašný rozkaz, je zatčena a ve věži.

KRÁLOVNA: No a? Myslíte si, že by vrahové čtyřiceti dětí měli teď
pokojně snídat, nebo jak?

KNĚZ (*trochu zmaten, zdá se mu, že každý musí sdílet jeho logiku, že
každý musí vědět, o čem to mluví, a najednou tomu tak není*):
Bylo jich jenom třicet, byl jsem u toho.

KRÁLOVNA: Není to trochu kruté, kněže, říkat – nevyvraždil jsem
celé příbuzenstvo, jednu tetičku jsem nechal?

DŮSTOJNÍK (*formou hlášení*): Nevím, jestli vám to už říkali, Veli-
čenstvo, ale deset rodin uprchlo do Egypta, někdo je varoval.
Kolují pověsti, že se zjevil anděl – prakticky to znamená, že
někdo z královské rady to někde vyžvanil ještě před setmě-
ním – a deset rozsudků nebylo možno provést. Bohudík, jak
dnes už víme.

KNĚZ: Veličenstvo – oni nejsou vinni.

KRÁLOVNA: Kdo?

KNĚZ: Pohotovostní sedma gardy, ti, co jsou ve věži.

KRÁLOVNA (*najednou vybuchne*): Dejte mi pokoj! Od rána slyším jediné, že ten je vinen a tamten nevinen, a to, co platilo včera, je vinno už jenom proto, že to platilo! Vrahové jsou tedy nevinni, že? A těch čtyřicet bylo snad vinno?

KNĚZ (*přesto, že mu DŮSTOJNÍK dává znamení, aby radši mlčel*): Oni to nechtěli udělat, Vaše Veličenstvo. Odmítli to a riskovali přitom život, my jsme je k tomu přinutili, my dva! My dva, já a pan důstojník, patříme do věže, on možná ještě víc než já.

DŮSTOJNÍK: To jsou velice zajímavé myšlenky, učený pane, i když trochu popletené. Mohl byste mi říct, proč zrovna já patřím do věže víc než vy?

KNĚZ: Protože vy jste věděl. Vy jste věděl, že ten rozkaz je nesmyslný, já ne, já jsem mu věřil! Vy jste věděl, kdo je to Herodes král!

DŮSTOJNÍK: Začínám vás mít dost, kněže páté řady! Přišel jste skromňounce a jenom „ano, pane“, „ne, pane“. Teď tu řvete před královnou a ještě včera královská rodina byla pro vás dokonalý obraz.

KNĚZ: Uhýbáte, pane. Rozumějte, já... já jsem byl u toho. Já jsem to viděl... A říkám před královnou, že my dva jsme vinni – a vy víc.

Pauza, KRÁLOVNA je trochu trpce a trochu zvědavě pozoruje... DŮSTOJNÍK zdánlivě klidně prochází místností.

(Velmi tiše.) Čekám na vaši odpověď, pane.

DŮSTOJNÍK *(náhle, jako by explodoval):* Táhni do pekel! Tady nemáš co dělat, dnes není žádná poprava!

KNĚZ: Křikem to nespravíte, pane. Ve věži jsou nevinní lidé.

DŮSTOJNÍK: A já jsem vinen, co? Já!! Protože jsem věděl!! A komu jsem mohl říci, co vím?! *(Paroduje.)* „Jsem kněz, nejsem udušák! Ale budou-li se mě ptát, nebudu lhát, pane!“ Tisíce lidí v Judeji by mi zakroutilo krkem dřív, než bych dopověděl větu, a ještě by si to pokládalo za čest a službu vlasti. Ještě dneska si povídá dost lidí, že to je zrada na Herodesu neomylném, ještě dneska, po třiceti nevináčkách!! A to jste způsobil vy a takový jako vy! Vám přece vůbec nevadilo, že posílám vraždit, vám jenom vadilo, že to nedělám dost nadšeně! Tak co tu řvete, kdo je vinen víc?!

KRÁLOVNA: Nevěděla jsem, že jsi takový řečník.

DŮSTOJNÍK *(náhle velmi unaven a snad i trochu znechucen, že KRÁLOVNA řekla právě tohle):* Nejsem řečník.

KRÁLOVNA: Ale jsi. Myslela jsem, že umíš šeptat jenom do ženských uší – a to ještě pořád to samé. Co tomu říkáte, kněže páté řady?

KNĚZ: Vaše Veličenstvo... čistý štít Judey...

DŮSTOJNÍK: V chlívě, kterému se zatím říká život, chceš zůstat čistounký?! Zmiz odsud, kněže!

KNĚZ (zdrčen): Ano, to jsem říkal.

KRÁLOVNA: A co řekneš teď?

KNĚZ: Zklamáná láska horší nenávisti, paní. Nesmíte dopustit zklamání.

KRÁLOVNA: Smím! Nesmím! Zklamání! Nejde psát rok nula, učený pane, je rok tři tisíce šest set sedmdesát.

KNĚZ: Někde se přece musí začít znovu!

KRÁLOVNA: Jenže kde, řekni, kněže, to mě zajímá. Včera to byl Herodes, dnes jsem to já. Ale co já jsem, ty to víš?

KNĚZ: Musíte být Judea, paní!

KRÁLOVNA: Ano. A nová, pokud možno, to už jsem slyšela. Co to je, nová Judea?

KNĚZ: Spravedlnost někde musí začít...

KRÁLOVNA: A ty myslíš začít u vrahů! Dobře, to se ukáže, bude soud.

KNĚZ: I nad námi? Nad námi dvěma?

KRÁLOVNA: Zabíjels?

KNĚZ: Veleli jsme tomu – a to je víc.

KRÁLOVNA: Dobře, půjdete tedy před soud.

DŮSTOJNÍK: Ne, to nepůjdem!

KRÁLOVNA: Jak to – ne?

DŮSTOJNÍK: Nemám proč stát před soudem.

KRÁLOVNA: Asi začínám být královna, dráždí mě odpor. Za deset let už budu říkat: hned hlava dolů. Jak to, že „ne“, koníku?

DŮSTOJNÍK: Odmítám to. Já nejsem vinen.

KRÁLOVNA: Já přece nemyslím dát vás zavřít do věže a pak vás u soudu posadit mezi dva vojáky. Vy, kněže, jste přesvědčen, že jednotka je bez viny?

KNĚZ: Ano.

KRÁLOVNA: Dobrá – jste nejpovolanější obhájce. A tady koník – říkám mu občas koníku, víte? Nemá to rád a to se mi líbí – tak

tedy koník bude žalobcem. Je nevinný, říká – tak může žalovat.

KNĚZ: Nemohu přece hájit nikoho, jestliže jsem sám tím zločinem vinný!

KRÁLOVNA: Naopak, velice dobře. Budete zároveň hájit sám sebe.

KNĚZ: Já nechci hájit sám sebe!

KRÁLOVNA: Tak hajte aspoň ostatní! Tvrdíte přece, že jsou nevinní. Řeknete-li: vinný jsem já sám, je to skvělá obhajoba, skoro se nedá vyvrátit.

KNĚZ: Ten soud se nesmí odehrát mezi námi, pochopte to přece! Celá Judea...

KRÁLOVNA: A mezi kým? Ptám se vážně, kněže páté řady. Kdo nás může soudit? Ti venku, šílení bolestí, co vidí jen tu krev? Kdo nás má rozsoudit spravedlivě, ne-li my, sami sebe? Já to nevím, já se ptám?

KNĚZ zmateně mlčí.

KRÁLOVNA (DŮSTOJNÍKOVÍ): Ty přijímáš?

DŮSTOJNÍK (volně): Žalobce v téhle při je hodně špinavá role.

KRÁLOVNA: Jistě. Ale to ve většině pří.

DŮSTOJNÍK: Přijímám.

KNĚZ: Protože se necítíte vinen?

Stojí proti sobě, oba pevně a chladně odměřují slova.

DŮSTOJNÍK: Víc. Já nejsem vinen.

KNĚZ: Chápu, když důstojníci nemají zvlášť jemné svědomí. Ale myslel jsem, že mají aspoň čest.

DŮSTOJNÍK: Čest je dnes ráno přepych, učený pane. A špinavé role musí taky někdo hrát.

KRÁLOVNA: To znělo vznešeně, koníku. Tak to bychom tedy měli. A teď, kněže, nemáte náhodou něco na práci v chrámu? A že byste nám slíbil, že si tu nic nezapomenete, abyste náhodou nepřišel nevhod potřetí.

Chvilí to KNĚZI trvá, než pochopí, pak nedokáže nic lepšího než okázale odplivnout. Odejde.

KRÁLOVNA: To patřilo mně?

DŮSTOJNÍK: Vaše Veličenstvo, nejsem si jist, jestli... jestli je vhodné... že zůstáváte.

KRÁLOVNA: Neboj se, už nikdy nebudu děvčátko z Caesarey. A dělat děti by teď bylo hloupé, třicetinasobně hloupé.

DŮSTOJNÍK: Myslel jsem jenom... jako královna...

KRÁLOVNA: Ano, o to jde, to chci, abys mi řekl. Poslouchej dobře. O Herodesovi letopisci napíší – dal popravit tři svoje syny – a vybudoval Caesareu. Zabil svou vlastní ženu, kterou miloval – a udržel lidem olympijské hry. Zavraždil třicet nevinů – a dal vystavět jeruzalémský chrám. A teď mi řekni – bude o mně těm letopiscům stačit kratičká věta – nikdy nikoho nezabila?

DŮSTOJNÍK: Já nevím, paní.

KRÁLOVNA: Já taky nevím, koníku.

Tma.

6

Soudní síň. V řadě sedí sedmička obžalovaných, poněkud stranou ZUPÁK. SOUDCE – vedle něho KRÁLOVNA. Na rozdílných stranách KNĚZ a DŮSTOJNÍK.

SOUDCE (*velmi starý pán s pisklavým hlasem, kterému je všechno jedno kromě předpisů*): Ať žije Herod... totiž... ať žije královna! Počíná se soud nad třetí sedmou druhé kohorty královské gardy. Vítám především Její Veličenstvo královnu, která soudu dodává neobyčejného lesku, jsouc nejvyšším soudcem Judey, a tudíž také nejvyšším ramenem spravedlnosti. Jakožto královna...

KRÁLOVNA: K věci.

SOUDCE: Ano. Otřesné události betlémské... jaksi... otrásly Betlémem – a nejenom Betlémem –, a proto je dnešní soud bedlivě sledován vším lidem Judey s neobyčejnou pozorností, takže soud nebylo možno konat veřejně na náměstí. Kdyby se snad veřejnost dožadovala...

KRÁLOVNA: K věci, prosím.

SOUDCE: Ano, k věci. Takže soud se počíná.

KNĚZ: Protestuji.

SOUDCE: Prosím?

KNĚZ: Chci vznést protest.

SOUDCE: To brzy, učený pane. Copak se vám nelíbí?

KNĚZ: Protestuji proti tomu, že mezi obžalovanými sedí bývalý poddůstojník, který nemá s betlémskými událostmi nic společného a který naopak jediný, opakuji jediný, našel sílu, aby se vzepřel nesmyslnému rozkazu. Lid Judey žádá, aby se zúčtovalo s vrahy nevinů. Bývalý poddůstojník je hrdina, a nikoli viník.

SOUDCE: Taky to nikdo nespojuje, učený pane. Jak vidíte, je oddělen od ostatních. Ale proč konat dva soudy, když může být jeden. Přítomnost královny zajišťuje spravedlnost.

KNĚZ: Rozkaz k vraždění byl také královský rozkaz – a jak víte, nezajistil spravedlnost!

SOUDCE: O mrtvých jen dobře, smím-li prosit. Je to sice římské úsloví, ale myslím, že jsou věci, ve kterých se musíme od Říma učit.

KNĚZ: Nemohu mluvit dobře o zavraždění třiceti dětí. Pochopte, že tohle nemohu! A bývalý poddůstojník našel tu odvahu, že řekl ne! Tak proč je vůbec souzen?

SOUDCE: Já vám nerozumím, já vůbec nechápu. Hájíte přece všechny obžalované, ne jenom jednoho. Protest je zbytečný. Jestli je nevinen, prokáže se jeho nevina.

KNĚZ: Nemáte právo stavět před soud lidi, kteří se ničeho nedo-
pustili. On přece u toho vůbec nebyl!

DŮSTOJNÍK: Bývalý poddůstojník nestojí před soudem pro bet-
lémské vraždy.

KNĚZ: A proč tedy, smím-li se ptát!

SOUDCE: No vidíte, učený pane. Křičíte tady, ani si neposlechnete
žalobu. Vždyť vy vůbec nevíte, proti čemu protestujete. Já chá-
pu, nejste zběhlý v soudních zvyklostech... Slovo má důstojník
královské gardy, aby jménem Judey, Samařska, Idumeje a Ga-
liley pronesl žalobu!

DŮSTOJNÍK: Vzdávám se slova žalobce. Vina všech obviněných je
naprosto zřejmá, a není tedy třeba žádné obžaloby.

SOUDCE: A jak to... tak?

KNĚZ: A poddůstojníková vina je také zřejmá?

DŮSTOJNÍK: Ano, také.

SOUDCE: Ale to přece nejde! U soudu musí být žaloba. Proto soud
je!

KRÁLOVNA: Ovšem. Žalobce jenom říká, že vina i žaloba je jasná.
Nechce zdržovat soud dlouhou řečí.

SOUDCE: Ano. Aha. Ale... zvyklosti u judejského soudu ovšem...
no ano, je to neobvyklý soud...

KRÁLOVNA: Pokračujte.

SOUDCE: Aha. No ano.

KNĚZ: Jestli je jasná část viny u všech, říkám část, a ještě se ukáže
jaká, pak u poddůstojníka...

SOUDCE: Ale, učený pane, každý soud má pravidla!

KNĚZ: Podle pravidel má být taky předložena obžaloba! Neexistuje-li žaloba...

DŮSTOJNÍK: Nikdo netvrdí, že neexistuje! Říkám, že je jasná –
a soud je stejného názoru.

SOUDCE: Ano. Není to obvyklé, ale... žaloba je jasná. Chci si teď
poslechnout obviněné. Řekněte po řadě, jestli se cítíte vinní – stačí říct ano, ne – a potom vypovídejte o činu... tedy...
o betlémských událostech. Prosím.

ZUPÁK: Bývalý poddůstojník třetí sedmy druhé kohorty hlásí, že
je vinen. O betlémských událostech nemůžu nic hlásit, jelikož
jsem se akce nezúčastnil.

KNĚZ: A čím se tedy cítíte vinen?

SOUDCE: No tak, tady bude pořádek! Teď se ptám já. Vy budete mít ještě příležitost, učený pane, to se rozumí, to je spravedlivé. Další.

ŠLECHTIC: Ano –

SOUDCE: Co ano?

ŠLECHTIC: Cítím se vinen. Z té... z té noci si nic nepamatuju. (*Sedne si.*)

PUPKÁČ: Ano. Nepamatuju se.

NÁMOŘNÍK: Ano. Nepamatuju se.

HLAVOUN: Dnes ano. Včera ne.

SOUDCE: Co to má znamenat?

HLAVOUN: Že dneska jsem jako vinen. Včera jsem nebyl.

SOUDCE: Jak to?

HLAVOUN: Já jsem věřil králi.

SOUDCE: A teď se cítíte vinen.

HLAVOUN: Ano. Na tu noc... si nepamatuji. (*Sedne si.*)

VLČÁK: Ano. V Betlémě jsem nesáh na jediné dítě. Jenom jsem tak... přidržoval matky... nikoho jsem nezabil...

SOUDCE: A ostatní ano?

VLČÁK: To si nepamatuju.

SOUDCE: No třicet dětí je zabitých, někdo je zabít musel.

VLČÁK: Nepamatuju si. (*Sedne si.*)

ZRZEK: Ano, nepamatuju si.

PIŠIŠVOR: Ano, ale já jsem jenom velel, nic víc, velel jednotce. Jinak si nic nepamatuju.

SOUDCE: To je velice krátká paměť, velice.

KNĚZ: A divíte se jim, pane?

SOUDCE: Polovina Betléma se nabízí jako svědkové. Soud se domníval, že to nebude třeba, ale jak se zdá... Chce se žalobce něco zeptat obviněných?

DŮSTOJNÍK: Ne. Cítí se vinni, přiznávají to. Okolnosti včerejší noci není třeba nějak osvětlovat. Jsou příliš tragické a ničemu neprospívá hrabat se v nich. Navrhuji ukončit soud a vynést rozsudek.

KNĚZ (divoce): Rozsudek nad kým? A nad čím, ptám se vás?!

DŮSTOJNÍK: Nemusíte křičet, máte slovo, pokud vím.

KNĚZ: Bývalý poddůstojníku, mohl byste mi říct, proč se cítíte vinen?

ZUPÁK: Hlásím, že jsem odmítl splnit rozkaz a požádal o zbavení hodnosti.

KNĚZ: A proč? Proč jste odmítl splnit právě tento rozkaz, když vás všichni znají jako vynikajícího a spolehlivého vojáka?!

ZUPÁK: Nejsem voják, prosím, jsem bývalý poddůstojník.

KNĚZ: To je jedno, proč jste odmítl?

ZUPÁK: Protože mám dcerušku. Je taky ještě maličká...

KNĚZ: Pokládal jste prostě ten rozkaz za strašlivý a nesmyslný.

ZUPÁK: Ne, to bych si, prosím, nedovolil.

KNĚZ: Tak proč? Proč jste to tedy odmítl?!

ZUPÁK: Já jsem to neodmítl.

KNĚZ (*po chvíli*): Jak tomu mám rozumět?

ZUPÁK: Já jsem tomu jenom nechtěl velet.

KNĚZ: Myslíte si tedy, že velet při takovém úkolu je horší než jej vykonávat.

ZUPÁK: Velet je vždycky horší, prosím.

KNĚZ: Ale proč jste nechtěl velet?! Řekněte mi proč?!

ZUPÁK: Protože mám dcerušku, prosím, a možná víc dětí, voják nikdy neví...

KNĚZ: A dál?

ZUPÁK: Nic dál, prosím.

KNĚZ: Tak já vám to řeknu, co dál. Vy jste nechtěl mít tu odpovědnost. Ano?

ZUPÁK: Ano.

KNĚZ: Děkuji, to je vše. Tu ženu, prosím!

SOUDCE: Přiveďte sem tu ženskou!

VOJÁK: Tak pojď, čeho se bojíš (*Přivádí MATKU.*)

SOUDCE: Pravdu! Jasně? Pravdu a jediné pravdu. Byla jste při tom, když obžalovaní... jak bych to řekl... se bránili tomu rozkazu?

MATKA: Ano.

SOUDCE: Tak nám o tom vyprávějte.

MATKA: No... nechtěli. Ale potom se jim řeklo, že... že je to nutné, tak šli.

SOUDCE: A to je všechno?

MATKA: No – já víc nevím.

SOUDCE: Tak to vemte po pořádku.

MATKA: Já se nepamatuju.

SOUDCE (vřeští): Tak to už je pomalu pohrdání soudem! Abychom vám to nemuseli připamatovat! Tohle já nepřipustím!

MATKA: Já nic nevím, proč jste mě sem přivedli?!

KRÁLOVNA: Máš prostě říct pravdu. Pravdu a jedině pravdu.

MATKA: Jenomže já nevím, jakou pravdu chcete slyšet.

SOUDCE (zmaten): Jak to – jakou?

KNĚZ: Mohu položit několik otázek?

SOUDCE: Prosím.

KNĚZ: Jste matka, měla jste děti. Myslíte si, docela obyčejně a lidsky – měl se ten rozkaz provést? Zapomeňte, že šlo o vojáky

a o královský rozkaz, řekněte nám to jako matka. Bylo to správné?

MATKA: Dneska hlásili na náměstí, že nebylo.

KNĚZ: Neptám se, co hlásili na náměstí. Co jste si myslela vy?

MATKA: Vy jste říkal, že je to správné. A pan důstojník taky.

KNĚZ: A vy, co jste si myslela vy?

MATKA: A proč se ptáte?

SOUDCE: Vy máte odpovídat, ne se ptát!

KNĚZ: Chci prostě jenom znát váš názor.

MATKA: No ale proč? Já jsem si nemyslela nic. Nikdo se mě nikdy neptal, co si myslím, tak proč to chcete vědět teď?! To na mě nemůžete hodit, tohleto ne, já jsem si nic nemyslela, mě se to netýkalo. Vy jste říkali, že se to musí, tak jsem si myslela, že se to musí, já jsem jenom hloupá ženská. A vy mě nemůžete odsoudit proto, že jsem si nic nemyslela, to není možné!

KRÁLOVNA: Nemá to smysl. Řekla by ráda, co chcem slyšet, jenomže dost dobře neví, co to právě teď je.

SOUDCE: Prosím? Ano. Velice zajímavá myšlenka, všimli jste si?

MATKA: Prosím vás, pusťte mě! Pusťte mě, já jsem nic neudělala.

KNĚZ: Jenom ještě tohle: myslíte si, že vojáci udělali všechno, co bylo v jejich možnostech, aby ten rozkaz nemuseli provést?

MATKA: Oni to nejdřív nechtěli udělat.

KNĚZ: To je všechno, děkuji vám.

SOUDCE: Odved'te ji.

VOJÁK ji odvádí.

MATKA: Děkuju vám, pane soudce, děkuju vám...

VOJÁK: Tak pojď, pojď...

KNĚZ: Oni to nechtěli udělat! Obyčejný poddůstojník nechtěl prostě velet, cítil tu odpovědnost. A vy tu soudíte ty nejmenší, ty, kteří nenesli žádnou odpovědnost, a přece ji chtěli nést. A vzepřeli se! Ptám se vás, všech, jak tady sedíte: měli nějakou možnost, kromě vlastní smrti – a u nás je za vzpouru strašná smrt a hlava nabodnutá na kopí v městské bráně – měli nějakou možnost se vzepřít? A oni se vzepřeli! – Tak proč sedí před soudem oni, proč ne my, kteří jsme měli odpovědnost?! Proč soudíme nejméně vinné, chci se vás zeptat?! Někde spravedlnost začít musí. Ať tedy začne u mě, a ne u nich. Žádám, abych byl vsazen do věže a souzen nejdřív já.

DŮSTOJNÍK: U mě to nežadáte?

KNĚZ: Necítíte se vinen, říkáte. Tak ať rozhodne soud, jestli vy sám jste necítil tu žalobu z úst vlastních vojáků.

DŮSTOJNÍK: Myslel jsem, že žaloba je jasná. Je jasná všem, krom obhájce, jak se zdá. Ti lidé, učený pane, jsou žalováni proto, že měli na ubikaci ženské. A především, že neuposlechli rozkazu, aspoň ne hned – a teprv po nátlaku. Odpovědnost bývalého poddůstojníka je ovšem větší, nedal se přesvědčit a rozkaz nesplnil. Soudíme pokus o vzpouru, učený pane, obyčejné odepření poslušnosti, složité jen tím, že rozkaz byl nesmyslný, a jak se brzy ukázalo, bezdůvodně strašný. Soud jistě uzná polehčující okolnosti. Vy, pokud vím, jste se nevzepřel, proč tedy chcete do věže?

KNĚZ: Znamená to snad, že těch třicet vražd... po jejichž pomstě volá dnes Betlém a zítra celá Judea – že vůbec nebude souzeno?

DŮSTOJNÍK: Nešlo o vraždy, učený pane, šlo o popravy podle zákonů, byl jste jim přítomen jako kněz. Kněží nebývají vysíláni k vraždám a kati nejsou vrahové. Nechte mě mluvit, teď mluvím já! – Říkáte, že jste vinen a já říkám, že ne! Protože kdyby dnes bylo včera, udělal byste to zas. Svá vlastní prsa byste probodl, kdyby to po vás chtěl Herodes král. Chcete být souzen, že jste se nevzepřel? Pak suďte soudce, že se nevzepřel hroznému rozsudku...

SODCE: Já? Mě se nikdo neptal!

DŮSTOJNÍK: Suďte ho, že dopustil, aby se soudu nikdo neptal – a suďte královnu, je členkou rodiny, královskou radu, velitele

gardy, ty tři, co přišli s věštbou, sudte adjutanty a všechny důstojníky, co jenom náhodou neměli službu, a velekněze sudte, že vás vychoval, abyste se radši probodli, než abyste jen na okamžik pochybovali o neomylnosti krále. A potom sudte skoro všechny v Judeji, co věřili a věřili – a nebyla to hloupá víra, ta něco chtěla, chtěla rozbít Řím, tak sudte všechny! Zbude jen málo těch, co by mohli být žaláři. Římané například, ano, ti zbudou, ti nevěřili.

KNĚZ: A vy! Vy jste nevěřil, vy jste věděl! Ovšem – soudí-li se sami viníci –, jak by nebyli nevinní!

DŮSTOJNÍK: Ano, já. Který jen doufal, že v té vaší víře je zrnko pravdy – a ono bylo – a víc než zrnko, ono je! Vy chcete, učený pane, aby už nikdy nikdo neuvěřil žádnému rozkazu, krom toho, co si dává sám. Vy chcete rozbít karavanu na jednotlivé velbloudy, aby si každý hledal sám svůj vlastní Kanaan. A to já nestrpím, jsem voják, vím, že rozbité karavany ještě nikdy nikam nedošly. Proto tu žaluji. Nekázeň v boji žaluji.

KNĚZ: Nekázeň v boji proti kojenátkům??

DŮSTOJNÍK: Byl to špatný a podlý boj. Ale přijdou ještě jiné. Mnoho jiných, kněže páté řady. To je vše. *(Sedne si.)*

KNĚZ: Chci odpověď na svou otázku. Těch třicet vražd nebude potrestáno?

SOUDCE: Ale vy jste přece obhájce, máte je hájit, ne žádat trest.

KNĚZ: Žádám trest pro ty, kteří jsou vinni! A je-li jich mnoho, vezmu na sebe i jejich díl. Potrestejte mne, vraha – ano, vraha! Já jsem u toho byl! A vy to musíte udělat! Nemůžete nechat bez trestu takovou hrůzu. Lidi, copak je to tak složité?

Otázka chvíli zůstane viset ve vzduchu.

KRÁLOVNA: Chci vynést rozsudek.

SOUDCE: Její Veličenstvo hodlá vynést rozsudek! Z hodnosti soudcovské, svěřené mi Judeou, Samařskem, Idumejí a Galileou, uzavírám soud, poslyšte rozsudek.

KRÁLOVNA: Vraždami v Betlémě je vinen Herodes král, který je mrtev a stihne jej soud judejských dějin. Dále se pro vzpouru a odepření poslušnosti podle platných zákonů bývalý poddůstojník odsuzuje k trestu smrti. Vzhledem k polehčujícím okolnostem bude způsob smrti rychlý. Jednotka, která se pokusila odmítnout rozkaz, vzhledem k tomu, že rozkaz byl později shledán nesmyslným a strašným, odsuzuje se pouze, aby vykonala trest nad svým bývalým poddůstojníkem. Bývalý poddůstojníku, přijímáš trest?

ZUPÁK: Ano. Jenom se, prosím, postarejte... o moje dcerušky, prosím. Kdyby to šlo, tak ani jim neříkejte, že já... že jejich otec...

KRÁLOVNA: Postarám se. Čtyřicet jich najdu, máš můj slib. Pojď sem. Chci, abys něco pochopil. (*Jdou spolu kupředu, téměř k rampě.*) Nechci už v Judeji nikoho zabít. Po tobě nikdy nikoho. Víš, proč musíš zemřít ty?

ZUPÁK: Ano, prosím. Odmítl jsem velet svěřené...

KRÁLOVNA: Nevíš. Každý v Judeji se cítí potupen a trochu vinen. To se dá přežít. Stačí si říct, to Herodes, co se dalo dělat, co vůbec mohl někdo udělat? A tak tu nesmí zůstat živý poddůstojník, který udělal, co udělat nešlo. Rozumíš? Který se vzepřel, který najednou mohl.

ZUPÁK: Já jsem tomu jenom nechtěl velet, prosím.

KRÁLOVNA: Nerozumíš ničemu. Mezi viníky nemůže žít jediný nevinný! Musí být vinen, jinak jsou vinni všichni ostatní.

ZUPÁK: Podle rozkazu.

KRÁLOVNA: Jsi hňup, rozumíš?

ZUPÁK: Podle rozkazu.

KRÁLOVNA (*zlobně se obrací k ostatním*): Přijímáte trest?

PUPKÁČ: Ano.

NÁMOŘNÍK: Ano.

HLAVOUN: Ano.

VLČÁK: Ano.

ZRZEK: Ne.

PIŠÍŠVOR (*po chvíli*): Ano.

KRÁLOVNA: Proč ty zrovna ne?

ZRZEK: Já už nechci. Já už prostě nechci!

KRÁLOVNA (*unaveně*): Dobře. Rozsudek se mění. Jsi propuštěn z vojska. Můžeš jít.

DŮSTOJNÍK: To není možné. Venku čekají tisíce a chtějí jejich krev. Ty idiote, tu tvoji zrzavou kebuli dnes hledá celý Betlém, roztrhají tě, sotva vystrčíš nos!

KRÁLOVNA: Nerozmyslíš si to?

ZRZEK (*pomalou, skoro nepřítomně*): Já... já jsem jich zabil nejvíc. Možná jsem to chtěl mít za sebou... Ale teď... já už nechci.

KRÁLOVNA: Můžeš jít. (*STRÁŽÍM.*) Propustit z paláce.

VOJÁK: Propustit z paláce!

ZRZEK pomalu odchází... a ještě dlouho zní z dálky strážemi přenášený rozkaz „Propustit z paláce!“.

KRÁLOVNA: Provedte rozkaz, soud je skončen.

SOUDCE (*pilně se snaží uplatnit nezávislost soudu*): Soud je skončen, provedte rozkaz.

KRÁLOVNA (zašla k DŮSTOJNÍKOVÍ, podává mu peníz, který vzala DCEŘI): Tohle mně... přece jenom nepatří. Aspoň doufám.

Chodbami zní „Propustit z paláce!“ – a KRÁLOVNA odchází, odešel i SOUDCE. KNĚZ sedí zhrouceně, hlavu v dlaních.

PIŠÍŠVOR: V řad! Vztyk! K provedení rozkazu!

Jednotka se seřadila zády k publiku, téměř zakrývá ZUPÁKA.

HLAVOUN: Chceš něco říct, Zupák? Ještě můžeš.

PIŠÍŠVOR: Ticho! Ale jo, říct ještě něco můžeš. Chceš?

ZUPÁK: Chci.

PIŠÍŠVOR: Tak dělej.

ZUPÁK: Ne abyste si, chlapi, řekli – co bych to musel bejt já, ať ho cákne druhej! To si potom řeknou všichni a je z toho trapas a bengál s důstojníkem a paráda se musí opakovat a největší trapas pro koho? Pro toho delikventa! Sakra, chlapi, nejste v pohotovostní četě první tejden...

Sedma došla až k němu a náhle s posledním slovem vyletí ZUPÁKOVŮ tělo nad jejich hlavy. Zazněla hudba, jednotka zvolna vynáší vysoko zdvižené ZUPÁKOVŮ tělo.

KNĚZ: Jak je to pohodlné! Jak je to pro vás strašně pohodlné říct – vinni jsou všichni.

DŮSTOJNÍK: Ještě pohodlnější by bylo, vinen jste vy.

KNĚZ: Ale já jsem vinen! On ne!

DŮSTOJNÍK: Budete mít svůj trest, učený pane. Už nikdy nikomu nevysvětlíte, že jste byl vlastně nevinný, i když si to budete myslet sám. Nikdy nikomu z těch, co to nezažili.

KNĚZ: A vy budete dál důstojníkem gardy a budete se snažit, abych zapomněl co nejdřív! Nenávidím vás, pane.

DŮSTOJNÍK: Nenávidíte i sebe, takže to vyjde nastejno. Myslete na Řím, smím-li vám radit.

Náraz hudby.

Zabíjejí ZRZKA.

KNĚZ: Přece nemůžou... (*Rozběhne se ven.*)

DŮSTOJNÍK: Přijdete pozdě, učený pane! (*KNĚZ už je pryč, DŮSTOJNÍK volá na stráž.*) Hej ty? Najdeš v Betlémě tu tlustou děvku, co tu byla svědčit, rozumíš?

VOJÁK: Ano, pane.

DŮSTOJNÍK: Tak najdeš její dceru a té dceři, rozumíš – dceři dáš tohleto! (*Dává mu peníz, který dostal od KRÁLOVNY.*)
Odchod!

VOJÍN odejde, DŮSTOJNÍK volně přejde doprostřed scény, zní hudba... vytáhl dýku a tiše, bez hlesu se probodne. Leží sám uprostřed scény, přiběhne VOJÁK, přiklekne k němu – pak zajde dozadu a křikne za scénu –

VOJÁK: Kluci – zavolejte někoho, ten blázen se tu probodl!

Za scénou zazní něco jako souhlas, hudba zní tiše.

VOJÁK (vrací se nad ztichlé DŮSTOJNÍKOVŮ tělo... a po chvíli řekne něžně, velice něžně): Ty seš přece ale vůl...

Setmělo se.

Opona.

Oldřich Daněk

Čtyřicet zlosynů a jedno neviňátko

**Příběh o třetí sedmě druhé kohorty královské gardy
z roku nula**

Edice Drama

Ilustrace na obálce Kaspone/Shutterstock.com

Technická redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 17. 7. 2026

ISBN 978-80-274-5092-3 (epub)

ISBN 978-80-274-5093-0 (pdf)

ISBN 978-80-274-5094-7 (prc)

KNIHOVNA? KNIHOVNA!

Využijte **prostor**
pro studium, setkání,
kulturu i relax.

Stahujte **e-knihy zdarma**
z e-knihovna.cz, prohlížejte
digitalizované tituly na
digitalizovane.cz.

Sledujte **videocasty**
a přednášky na
youtube.com/@knihovnaPraha.

Půjčte si obraz v Artotéce,
audioknihu, CD, film
nebo deskovou hru.

Tvořte se dřevem, papírem,
barvami, kůží i látkami.
Otevřený ateliér DOK16,
Atelier Jezerka a Kreativní
centrUM v Ústřední knihovně.

Navštivte přednášky,
koncerty, autorská čtení,
filmové projekce, akce
pro děti. Sledujte
mlp.cz/akce.

**Městská
knihovna
v Praze**

Vyzkoušejte svět
virtuální reality.
Více na mlp.cz/vr.